

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér. (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Az egész férfi.

Budapest, július 17.

(s.) Meg van fejtve a nagy rébusz. Tudjuk már, hogy miért támogatja gróf Khuen-Héderváryt a szabadalvupárt. Tudjuk már, miért helyesel a klotür emlegetésekor ugyanaz a tábor, amely lelkesedéssel követte Széll Kálmánt a közsabadságok kiterjesztésének útján. Tudjuk már, hogy mikor a bán a törvénytelen választásokra célozgat, miért verődnek össze önfelédten ugyanazok a tenyerek, amelyek vörösrre tapsolták magukat, valahányszor Széll Kálmán a jogot, a törvényt, az igazságot, az ő politikai szentháromságát hirdette. Megfejtette a rébuszt egy rövid vallomás, amely ma a szabadalvupárt egy igénytelen és politikailag sulytalan tagjának ajakáról elröppent. Nem is fontos, hogy ki mondta, elég az, hogy azon az oldalon mondotta valaki, s hogy azon az oldalon helyeslés kísérte a röpké mondást, amely így megkapta a hiteles tanuságtétel bélyegét.

Rövid volt a vallomás, de hiszen az igaz érzés nem is beszél hosszú körmondatokban. A kíváncsi közvélemény, amelyet kínos nyugtalanság gyötört a megfajthatatlannak látszó rébusz miatt, megnyugodhat immár. A többség nyugodt és tudja, miért; a többség lelkesedik és tudja, kiért; a többség tapsol és azok a lelki rugók, amelyek a liberális tenyereket mozgásba hozzák, fel vannak derítve immár. A többség megnyugodott és lelkesedik és tapsol, mert gróf Khuen-Hédervárynak sikerült bebizonyítania, hogy *egész férfi*. Ezt vallotta ma a tábor egy közlegénye és vallomását hitelesítette a vezérkar helyeslése.

Felkérjük a nagyságos közvéleményt, ne méltóztassék a szemünkbe nevetni. És ne méltóztassék azzal gyanúsítani bennünket, hogy tréfát üzünk nagy, országos dolgokból. Igenis, mi elfogadjuk komoly magyarázatnak,

hogy a szabadalvupárt azért nyugodott meg és azért bizik Khuen-Héderváryban, mert egész férfinak ismerte fel. Kénytelenek vagyunk ebbe a magyarába beletörődni és ez nem is igen esik már nehezünkre, miután annyi mindenfélebe tanultunk már beletörődni az utóbbi hetekben. Végre is egy idő óta annyi különös és tökéletesen kelendő természetnek és tökéletesnek elfogadjunk, hogy egygyel több már megse kottyan. Miért ne fogadjuk hát el valóságként, hogy a többség helyesel és tapsol, csak azért, mert egész férfit lát azon a helyen, ahová egész *államférfit* kellene kívánnia?

Mint komoly valósággal kell tehát szóbaállanunk ezzel a rébuszfejtéssel. Ez legalább már valami kézzelfogható *állítás*. Ez valami pozitívum a sok-sok negatívum után. Már olyan amilyen, de mégis valami, amit meg lehet fogni. Az aztán más kérdés, hogy nem kell-e mindjárt eleresztenünk, mihielyt megfogtuk? Mivelhogy valóságként valóság lehet, komolyan is komoly; de egyébként módfelett furcsa és okatlan valóság. Tudniillik ha az okát keressük, akkor ez a rébuszfejtés is egy újabb rébuszt állít elénk. Minő jeleit adta gróf Khuen-Héderváry az *ő egész férfi* mivoltának? Mik azok a kimagasló férfiúi tulajdonságok, amelyek olyan hódító és meggyőző és mindentelreledető hatással voltak a parlament többségére, hogy minden egyébről lemondott érteitük? Hogy újvezérének impozáns *férfiassága* még azt a fogatkozását is elfedi szeme elől, hogy mennyire nem *államférfi*, vagy legalább nem az az államférfi, akire ebben a pillanatban az országnak szüksége van? Jogunk van kutatni ezeket a férfiúi tulajdonságokat, mert hiszen az ország színe előtt történt róluk vallomástétel. Hol vannak hát? Az új miniszterelnök fellépésében keressük az elemeit ennek a hódító, meggyőző, fascinálo férfiaságnak. És találjuk a következőket: Gróf Khuen-Héderváry Károly, amióta a korona bizalmából

és Kossuth Ferenc kegyelméből elfoglalta a miniszterelnöki széket, egyetlenegy határozott szót nem mondott. Ha mondott valamit, azt félig mondta, s amit mondott, azt másnap, vagy még aznap sietett másképp mondani. Ha szavainak elhallgatott értelmét kérdezték tőle, előbb makacsul hallgatott, azután kétértelmű magyarázatot adott. Mikor ezért kérdőre vonták, hamatosan kipattant a harmadik értelem. Széll Kálmán folytatásának mondotta magát s ugyanazzal a lélegzettel bejelentette Széll Kálmán legsajátabb alkotásának, az ő nevezetes garanciális törvényének a lerombolását. Aztán, mikor ezért sarokba szorították, visszaszivta. Aztán visszaszivta a visszaszívást. Aztán beszélt a klotürről, majd kijelentette, hogy eszébe sem jut megcsinálni a klotürt. Aztán: hogy ha eszébe jut is, nem ő csinálja meg, hanem a parlament. Majd az exelválasztással fenyegetődzött, hogy másnap kijelentse, hogy nem is gondol a Ház feloszlására. Hol azt mondja, amire nem gondol, hol nem mondja meg, amit gondol, hol más mond, mint amire gondol. Ilyennek ismerjük gróf Khuen-Héderváryt az ő parlamenti szerepléséből. Hol vannak hát azok a férfiúi nagy tulajdonságok? Talán hogy nagy előszeretettel emlegeti az adott szó szentségét? Igen, de mindig a *mások* adott szavának a szentségét. Tőle magától nem hallottunk még sem adott szót, sem más egyenes, világos, egész és határozott férfiszót. Ma, igaz, hallottunk egy szót, amely mindezekkel a férfias tulajdonságokkal *ékeskedett*. Mikor a szélsőbal szónoka azt vetette szemére, hogy a Széll-formula megváltoztatását kívánja, a miniszterelnök közbeszólt:

— *Ki kívánja?*

— *A közérdek!* — felelt Lukács László pénzügyminiszter.

E kettő közül az egyik nyílt, egyenes, férfias szó volt. De csak az egyik. Nem nehéz kitalálni, hogy melyik?

TÁRCA

A Nekrics gazdája.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —
Irtá: Krády Gyula.

Nekrics! Hej, tudjátok is ti, ki volt Nekrics! Valamikor csak kutya volt, de később legenda lett belőle. Persze nem olyan országos legenda, mint például a Szent Lászlóé, vagy a Kapisztrán Jánosé, de hát utóvégre nem szület-hetik mindenki királynak, vagy fejedelemnek; kell, hogy kutya is legyen a világon. S elég nevezetes, hogy Nekrics kutya létére kivágta a rezet. Ha az öreg Prihoda János Podolinban még élne véletlenül, kérdezzék meg őt: bizonyosan emlékszik Nekricsre. De ha notán meghalt volna már az öreg, amit alig tudok elhinni, Nekricsről feljegyzem azt, amit én tudok.

Podolinban egyszer, valamikor régen — az öreg Prihoda tudná az esztendőjét is — vásár volt. Lehetséges, hogy máskor is szokott vásár lenni Podolinban, de az mind csak kismiska ahhoz a birkavásárhoz mérten. A csizmadiak, szűcsök, mézeskalásosok éppen úgy kirakodtak a négysszögletes piacon, mint száz esztendő óta mindig. Az ódon kis emeletes házak, amelyek hegyes tetőikkel, szűk ablakaikkal Rákóczi esodáit látták, éppen olyan esodálkozva bámultak a zsigongó sokadalomra, mint azóta tán mindig. A girbe-görbe kövezeten nagy sátrakkban árulták a finom szepességi vásznat és a lengyel uraságok, akik egy-kettőre áttermettek a határon, ha egy

csókot, vagy pohár bort akartak szűresőlni itteni barátaikkal, hetykén kopogtatták sárga csizmájukat a szürke köveken.

A lengyel urak nélkül nem is ért volna semmit a podolini vásár. Igaz, hogy nem sokat vettek, de hát nem is vásárolni jöttek ők, hanem mulatni. A klastromban mulatos, vig papok laktak, akik nagyszerűen ittak, táncoltak, énekeltek; a podolini urak is szerették még akkoriban a mulatságot, de hát ottthon mindenki szemeláltára csak nem mulathattak! Szekérre kaptak tehát és átjárogattak Lengyelországba ebédelni, vacsorázni. Ha új pap jött a klastromba, az a lengyeleknél tette le a vízszálatot: egy vég nélküli dárídón, ahol összeeszkölözhatott az egész határral. Még ma is emlegetik a híres Matskái főtisztelendőt, aki sohasem tudott berugni, és annak már csak az öreg Prihoda volna a megmondhatója, hogy Kramasztá páter, a híres fizikus, táncosnak volt-e különb, vagy pedig fizikusnak? Természetesen tehát, hogy a vig lengyel urak visszaadták a podoliniak vizitóját s a klastromba ilyenkor elhozatták Késmárkról Csóricsné, aki Kasság a leghe-resebb főzöcszenny volt. (Kassán tul a Szopónké főztjét emlegette mindenki, aki valamikézt szerette a gyomrát.) Az erdősségből szekeron vitték az őzet, disznót, nyulat s klastromba és a pince-mester nem sajnálta a legpókhalósbabb üvegeket a vendéglátó asztaltól. A lengyelek elhozták sugar, szarvasjárásu asszonyaikat és az óles vén falak esőndjét, hol hétköznapokon csupán a harmónium zengett, asszonyhang verte fel. A podolini papok vendégzeretét éppen úgy emlegették, mint a lengyelek mesés barátságát.

Azokban az időkben, történetünk idejében, nem is igen csináltak mást az emberek, mint

bulsultak és mulattak. A két végtel között alig volt valami átmenet. A legvidámabb poharazás közben is eszébe jutott valamelyik lengyel urnak, hirtelen elhajítani a kupát és régyújtaui arra a buskomor, szomorúságában vérforráló dalra, amely lengyel himnusz névén ismeretes. A mulatságból szomorúság lett. Mindnyájan elhallgattak és fénylő szemmel néztek maguk elé. De a páterek is le-tették néha a poharat és a harmóniumon, amelyen ájtatos melódiák szoktak ellebbenni, Rákóczi diadalmas indulója csapott fel. A lengyelek ököllel vorták az asztalt, az arcok kitzüszedtek, — végül egymás nyakába borult az egész társaság. Akkoriban így mulattak, — s talán a közös bánat volt annak a nagy barátságának a szülője, amely a podolini magyarokat a lengyelekkel összefűzte.

Történt, hogy azon a híres vásáron, amely nemcsak a Prihoda emlékeibe van feljegyezve, hanem a másokéba is, a klastromot ebédközben meglepte egy szakasz zsandár. Osztrák zsandár nem igen járt ezen a vidéken, békés, esendes nép lakta a vidéket, amióta Rákóczi elment erre; a zsandárok láttára a vásárosok otthagyták a sátrakat és a klastrom körül gyülekeztek. Prihoda János, aki tapasztalt eszmadamester volt, legelőli rohant a vásárosok élén.

— Emberek, ne hagyjuk bántani a papjainkat! — kiáltotta.

A zsandárok rézsisakja fénylett, az öreg kis emeletes házak bámulva nézték a forradalmi sokadalmat.

A klastrom kapuja előtt éppen a szegények között osztogatták szét az ebédmaradékat a szakácsnék, mikor a zsandárok odérkeztek. A tiszt leszállt a lóról és bement a klastromba. A nagy

Hasztalan keressük tehát, nem tudunk ráakadni a nyitjára annak az újabb rébusznak: miért egész férfi gróf Khuen-Héderváry Károly? Miért egész férfi politikai értelemben? Mert hiszen csak ilyen értelemben beszélhetünk erről a kérdéssel. Ha nem így volna, akkor bizonyára nem jönnék zavarba. De így? Igazán kinos a helyzetünk, ha meg akarjuk fejteni, hogy mi az a politikai tulajdonság, amely gróf Khuen-Héderváryt a többség szemében egész férfivá avatja? A parlamenti viselkedése? A beszéde? A cselekedetei? Vagy talán — urambocsá! — a szakálla?

A nagy nyilvánosság előtt marad rébusznak a rébusz. Megfejtését elföldi a klubtermek intim félhomálya, amelyben a magyar parlament többsége szerelmesen ölelkezik szívének legujabb választottjával. Aki mindenesetre férfi, még pedig egész férfi, mivelhogy ehhez az idillhez egész férfi kell. Ha más nem, legalább ez.

És midőn hasztalan kutatjuk a dolgoknak igazán észszerű, komoly és valóságos okait, nem tudunk megzabudolni egy kedves reminiscenciától. Megjelennek előttünk ifjurokunk emlékei, s emlékeink között egy régies régi, bájos Offenbach-operette: *A gerolsteini nagyhercegnő*. A nagyhercegnő, aki *Fritz* közlegényből nagyhirtelen hadnagyot, majd ezredest és tábornokot csinál, de mikor megtudja, hogy a kegyenc szive nem az övé, fokról-fokra degradálja ismét. Végül mégis egy kegyet kér tőle a közlegénysorba visszajutott, kegyvesztett paraszt-legény: egy néptanító állást a szülőfalujában.

A nagyhercegnő kérdezi:

— Tudsz-e írni-olvasni?

— Nem!

— Ki vagy nevezve...?

És Fritz nyugodt és megelégedett. És a nagyhercegnő is. Elvégre Fritz lesz olyan jó tanító, amilyen generális volt. A sztratiégiához éppen annyit ért, mint a pedagógiához.

Ellenben egész férfi...

Két szónok.

— A képviselőház mai ülése. —

Budapest, július 17.

A miniszterelnök éppen csak bekukkantott az ülésebe, aztán elment. Egy miniszternél több sohasem időzött a teremben. A képviselő urak is olyan kevéssé tolongtak a t. Házban, hogy az ülés végén szinte határozatképtelen volt a parlament s ha Polónyi Géza le nem fujja, Lengyel

ebédőteremben éppen a lengyel himnusznál tartottak már, amikor a zsendártiszt belépett.

A tiszt köszöntötte a társaságot. A lengyel urak felugráltak.

— Uram! — kezdte a zsendártiszt — azért jöttem ide, hogy megtudjam, melyikük a *Nekrics* kutya gazdája.

Mikor a zsendártiszt komolyan elmondta ezt, a lengyel urak egymásra néztek és mosolyogtak.

— Nekrics! — mondta Lipovnoszky Kázmér. — Az én kutyámat Kozmónak hívják.

— Nekrics! — kiáltották mások is. — Itt nincs kutya.

A zsendártiszt szigorúan folytatta:

— A Nekrics gazdája forradalmár, összekülvő. El kell fognom őt.

A vendégek meghökkentek. Abban az időben nem volt tréfadolog az ilyesmi. Nekrics nevű kutyról keresnek éppen valakit. Bolondság! Hisz nekrics azt jelenti tótul, hogy ne kiabálj! Ugy látszik, valaki feljelentette a kutyáról gazdáját, akinek a nevét nem tudta.

— Hát kiesoda a Nekrics gazdája? — kérdezte a zsendár. — Biztosan tudom, hogy itt van. Adják elő az urak.

Az öreg Sirodi János, aki abban az időben a kolostor főnöke volt, megzavarodva emelkedett fel az asztaltól.

— Azt hiszem a kolostornak van egy kutyája, amit Nekricsnek hívnak a kertészek.

A lengyel urak ijedten néztek az öreg páterre. Minek volt ezt már megmondani?

— Hol van az a kutya? — kérdezte a zsendár.

A kertészlegény csakhamar a szobába hozott egy lompos, piszkos komondort. A kutya

Zoltán még bajt is csinált volna. Szóval: a komoly kánikula erősen meglátszott a t. Ház arculatán.

S ez mégis nagyon érdekes ülés volt: két tartalmas, sőt értékes egyéniség tette érdekessé. *Mezőssy Béla* és báró *Kaas Ivor*.

Mezőssy Béla esztendőök óta kivívta magának az egész törvényhozás őszinte figyelmét. Mikor ez a fiatal képviselő az ő kisse fátyolos tenorhangján szólni kezd: már óvé az egész hallgatóság. A rendes parlamenti mértéket jóval meghaladó szónoki készsége, tudása és lendülete, magyar temperamentuma és izléses mértéktartása rokonszenvenssé teszi mindenki előtt. A függetlenségi pártban kevesen vannak, akik vele tudásban versenyeznek s aki népszerűségben vetekedhetnék vele, olyan egy sincs. Fiatalsága dacára: parádés szónok. És alighanem az ő kedvéért jöttek be ma a szabadelvű párti grófok, akik hosszú idő óta ma mutatkoztak először a t. Házban. Hát *Mezőssy Béla* ma is megfelelt az általános várakozásnak. Nobilis polemikában végzett báró *Dániel Ernő*vel, majd gróf *Andrássy Gyulával*, akinek egy bécsi újságban írott cikkével is hosszabban foglalkozott. De leghatalmasabb volt beszédének az a része, mely a bán nyilatkozatait és botlásait bírálta. Kimutatta, hogy a bán kevés lépést tett, de az mind — ballépés volt. Nem nyert meg senkit, de elriasztotta még azokat is, akik a válságból való szabadulás óhajátásával közeledtek hozzá. Ne kérjen és ne várjon tehát bizalmat, mert az ellenzék kezéből az erőszak kicsavarhatja talán a fegyvert, de önként letenni nem fogja.

Taps és meleg éljenzés kísérte a beszédet, melynek volt még egy gyönyörű momentum. *Mezőssy mosolyogva* utalt arra a kedves hajlandóságra, melylyel a bán az ellenzék szavaiból az abszolutizmus reményét akarta mindenáron kiolvasni. Erre *Mezőssy* röviden így szólt:

— Tisztelt miniszterelnök ur! Aki Magyarországon az abszolutizmust kívánja, az hülye. Aki megkísérli, az örült. De aki fél tőle, az gyáva.

Hát ennél fölségesebben és méltóságosabban magyar ember tiltakozása nem is hangozhatik. Az egész ellenzék percekig tapsolt s ekkora ovációt még egy választástól remegő többség se tud egy kirendelt miniszterelőknak rendezni. Elismerték a beszéd szépségeit még a többség is, melynek sorából személyes kérdésben *Gajári Géza* és *Rónay János* reflektáltak *Mezőssy* szavaira. De ebben a esetetében csak annyi volt az érdekes, hogy *Gajári Géza* elárulta, miért „tört ő ki tapsviharban“ a miniszterelnök tegnapi beszéde

alattomos morgással nézett végig a társaságon, aztán hirtelen a zsendár eszmaszárába harapott.

— Pedig nem szokta tenni, — mormogta mentegődözve az öreg Sirodi.

De hibába mentette *Nekrics*et az öreg páter. Egy zsendár golyót röpített fejébe az udvaron, Sirodi főtisztelendő urat pedig szekérre ültették és a vásárosnép fenyegető kiáltással között elhurcolták a klastromból. Az öreg páter megindultan intett buesut az ódon kis házaknak és a lengyeleknek, akik a klastrom ajtajába gyülekeztek. *Lipovnoszky Kázmér*nek, gyönyörű barna menyecske volt, haragosan ütött az ura karjára:

— Nem sajnálják azt az öreg embert? Inkább egy fiatalabb vittek volna el helyette.

— Például kit?

— Akár magát is!

Lipovnoszky alattomosan mosolygott:

— Ugyan ne bolondozz, édes feleségem. Hisz nem én vagyok a *Nekrics* gazdája.

— Dehogynem! — patogott a menyecske. — A szklankovi tanyánkon van egy juhász kutya, amit *Nekrics*nek hívnak a juhászok. A *Kopeczky Gyuri* kutyáját is *Nekrics*nek hívják!

Lipovnoszky elgondolkozott.

— Hiszen, ha annyi a *Nekrics* — mormogta — akkor kiszabadítjuk a mi öreg papunkat.

— Addig nem is lesz mulatozás, bratinázás, uracsám, amíg az öreg páter ki nem szabadítja.

— Kiszabadítjuk, hogyne szabadítanók ki! — felelt *Lipovnoszky* és már másnap kidoboltatta a birtokán, hogy a *Nekrics* kutyák gazdái jelentkezzenek.

A vásárosok között is híre futamodott a *Nekrics* dolgának. A híres *Prihoda János* sorba járta a sátrakat. A kutyák többnyire ott heverésztek a sátor mellett és őrizték a nagy ládákat.

után. Elmondta, hogy nem bizott az új miniszterelnökben, de mikor a perre nonon báró *Fejérváry Gézától* megtudta, hogy a bán ártatlan az ő távozásában s a bán egész férfi: — akkor „tapsviharban tört ki.“

— Ezért és csak ezért vagyok hível! — szölt *Gajári* s nem tudta megérteni, hogy az ellenzék miért nevet olyan jóízűen a naiv vallomáson.

Az ülés második érdekes szónoka: báró *Kaas Ivor* volt. Teljes elismeréssel a báró ur nagy képességei iránt, mai szereplésében mégis inkább a külső jelenségeket tartjuk az érdekeseknek. Ime, harc folyik az új kormány ellen, mely legjobb esetben is csak folytatása akar lenni a régi kormánynak. De száz és egy ok van arra a föltevésre, hogy veszedelmesebb és mindenekfölött erőszakosabb kormány lesz. Mégis mit látunk? A néppárt, mely az előző kormány alatt segítette vagy legalább is szította az obstrukciót: most sehol sincsen. Gróf *Zichy János* eltűnt. *Rakovszky István* nem mutatkozik. Gróf *Zichy Aladár* valahol hűsöl. S még a kisebbek sincsenek sehol. Ellenben kiáll a porondra egy néppárti: a protestáns és újságírással foglalkozó báró *Kaas Ivor*. Ő a néppárt. S mit csinál? Azt mondja, hogy a néppárt nemzeti célokat követ. S mivel bizonyítja? A néppárt programjával? Nem. Abban nincs semmi nemzeti. Talán a vezér nyilatkozataival? Nem. Olyan nyilatkozatot nem talál. De igenis, az újságíró fáradságos munkájával kikotor a multból két bizonyítékot, hogy a néppártnak mégis vannak nemzeti követelése. Mi az a két bizonyíték? Hát először is: *Rakovszky István* valamikor, még a régi parlamentben, azt mondta, hogy *Magyarország a magyaroké!* Igaz, hogy *Rakovszky* ezt annak idején a zsidók ellen mondta, de báró *Kaas Ivor* ezt a kis mellékkörülmenyt elhallgatta s csak azt kérdezte, hogy vajon nem nemzeti követelés volt-e ez, holott azt jelenti, hogy a földet tartjuk meg a népek s a népet a földnek? Másodszor pedig kikutatta *Kaas Ivor*, hogy *Udvary Ferenc* a véderőbizottságban a magyar katonai oktatást és a magyar vezényletet követelte. Lehet. De ki az az *Udvary Ferenc*? Ő a néppárt? Benne van ez a követelés a néppárt programjában? Vagy hivatkozott-e rá csak *Zichy János* is valamelyik beszédében? Nem. Amit *Rakovszky* egyszer, valamikor mondott, s amit *Udvary Ferenc* a bizottságban követelt: abból a néppártnak csak úgy nem lehet hímet varni, mint ahogy báró *Dániel Ernő* nemzeti követelése nem érnek fel a kormány és a többség nyilatkozatával. A távolban üdülő hivatalos néppárt mosolyogva fog tudomást venni egyetlen protestáns tagjának jóindulatú törekvéséről, de a

— Hogy hívják a kutyát, barátom? — kérdezte *Prihoda*.

Hát hogy hívják a kutyákat a Szepességen? Nem ám Tiszának, Marosnak, Dunának, hanem mindenféle odaváló, tótos nevekben. De akárhogy hívták a kutyákat, *Prihoda* kiadta a parancsot: — Mától fogva *Nekrics*nek hívják az ebet, barátocskám. Mert öreg papunk csak nem silylődhetik a börtönben egy ostoba kutya miatt.

Nekrics, Nekrics! A vásárosok jóízűen nevettek az öreg *Prihodának*. Hát jól legyen a *Králikból*, *Buszikból*, *Muzikból* ezental *Nekrics*. Az ördög vigye el, ha nincs megelégedve ezzel a nevével. *Nekrics!* A sátrak között vígan hangzott az új kutyanev. A lubló takácsok öregapja, a híres *Klebák Mihály*, így kiáltott fel:

— Ördög bujjék bele! Még magamat is *Nekrics*nek nevezem az öreg főtisztelendő ur kedvéért.

Szállt a hír a Szepességen a *Nekrics* kutyáról. De akkor kezdődött csak a java, amikor egy szép napon *Lipovnoszky* behajtott vagy harminc kutyát a löcsei törvényszék udvarára! Volt ott mindenféle kutya, de valamennyi *Nekrics*nek hívták. De hozták másfelől a kutyákat.

— A cipecek megbolondultak! — kiáltott fel *Schmotzer Béni*, a szepesi megyefőnök, és örült, mikor az öreg Sirodit kibocsáthatta és a kutyacsapatok elmaradoztak *Löcséről*.

A *Nekrics* kutyák szaporodtak, fogytak, de folyton *Nekrics*ek maradtak. Sok esztendő múlt el. A podolini kolostorból elköltöztek a vidám papok, a mulató lengyel urak is letettek szokásai, de a szepesi nép, amely kegyeletben tartja a legendákat, kutyáit még ma is a *Nekrics* névre kereszteli.

nemzeti követeléseket nyilván ezentul is ráhagyja Kaas Ivorra. Persze báró Kaas Ivor megragadta egyuttal az alkalmat, hogy üssön egyet a szabadelvüsögen, mely — úgy mond — nem azonos a szabadsággal. Igaz. Sőt, a szabadelvüség még a szabadelvüpartal sem azonos. Es ha a báró ur azért pirít a szabadelvüsögre, mert nincsenek nemzeti követelések, hát tekintse a mellette ülö szabadelvü függetlenségi pártra. Az is szabadelvü, maga Kaas mondta annak, ámbár nem akarta ezzel megdicsörni. De a függetlenségi párt kétségtezen szabadelvü s az nemzeti irányban igenis fejleszteni öhajítja a szabadságot. Világos tehát, hogy nem a szabadelvüsögen van a hiba. S azért, báró ur, üsse csak a pártokat, melyeknek nemzeti aspirációk iránt érdekük nincsen, de ne üsse a szabadelvüsöget, mert az ártatlan.

A képviselőház ülése július 17-én.

— Kezdeté délelöt 10 órákor. —

Elnök: Daniel Gábor.

A kormány részörol jelen vannak: gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök, Darányi Ignác, Pósz Sándor, Tomasi Miklós miniszterek.

Elnök: Megnyitja az ülést. Felolvassák a mult ülés jegyzökönyvét. (Hítelestik.) Az irgalmakat terjesztik elő. Következik a napirend.

(A miniszterelnök programja)

Mezőssy Béla: Foglaljuk Daniel Ernö tegnapi hazafas fölcsalásával. Csak az a kár, hogy a mi államiérfeink akkor mernek csak hazafas beszélni, amikor már kiesöppentek a hatalomból.

Beöthy Akos: Okosan beszélt.

Mezőssy Béla: Daniel egy típus, aki közéletünh és politikánk minden nyomorúságát jellegzi. Sajnos, arra nincs eset, hogy a többség, a hatalmon levök, a többségi akaratot hazafas kérdésekben érvényesítették volna. (Ugy van! baröl.) Sajnálja, hogy a nemzeti pártot és vezérét a korona előtt diskreditáltak. Daniel azt mondta, hogy a harc a nemzeti vívmányokért nem idöszörü, mert ezekre a koronánál nincs elökészítve a talaj. De hát ki ebben a hibás? Mi nem! Hanem a szabadelvüpart. Attör a miniszterelnök tegnapi beszöde. Tiltakozik az ellen, hogy a miniszterelnök azt mondja, hogy nem engedni magát feleletre szoritani. Neki ugyan jog van akkor felelni, amikor akar, de nekünk viszont jögnk van addig, amig kérdéseinkre feleletet nem kapunk, parlamentáris tárgyalást nem engedni.

Falónyi Géza: Ez egy van!

Mezőssy Béla: Eddig egy látszótt, mintha Khuen egy természetellenes szerepet játszótt volna, tegnapielőt azonban lénye, természete igazában mutatkozott. Olyan volt ö, mint egy tigris, aki egy ideig összehuzza magát, hogy azután annál biztosabban vethesse magát szökmanýára. (Tetszés baröl.) Ilyen volt ö Horvátországban is s ezért gyölölköd meg ott. (Helyeslés baröl.) Az az ember pedig, aki a Drávan túl a remurmalat inaugurálta, az nem lehet a jog, törvény, igazság rendszerének, Szöll Kálmán politikájának folytatója. Eiszomorító jelenség volt az, hogy mily örömmel tapsoltak tegnapielőt egyes kormánypártiak, mint akik a bánban emberükre akadtak. Hát az híhöt, hogy sokan örültek, hogy megszabadultak a törvényisztelö, tisztességes miniszterelnököl.

Issekutz Gyözö: Ti buktattok meg.

Olay Lajos: Ti buktattok meg, Tisza Pista, meg Fejérváry. (Nagy zaj.)

Mezőssy Béla: Ismeretes dolog, hogy Szöllt egy palatörradalom buktatta meg. Azok a tegnapielőtti tepsak nem voltak öszinték.

Werner Gyula: Ez gyanúsítás.

Mezőssy Béla: Soha életében nem gyanúsított senkit, aki pedig ilyet gondol, álljon ebebe. Hogy a tepsak nem volt öszinte, azt bizonyítja azaz, hogy igen sokan rossz néven vetik a tulajdonon Fejérváry elöjtesét.

Kubinyi Géza: Ez igaz.

Mezőssy Béla: Khuen életében nem gyanúsított senkit, aki pedig ilyet gondol, álljon ebebe. Hogy a tepsak nem volt öszinte, azt bizonyítja azaz, hogy igen sokan rossz néven vetik a tulajdonon Fejérváry elöjtesét.

Gajári Géza: Ez biza ránk.

Mezőssy Béla: Alkalmasint azért a nagy bizalom Gajári Géza részörol, mert öly bizatót alap Khuen állásfoglalása az egyházpolitikai törvényekkel szemben.

Szölet nem feszélyezi az adott szó, miután a függetlenségi pártkörből kilépett. De külonben is, mikor a nemzet jogairöl van szó, akkor ök aköciójában nem korlátozhatja semmi. De meg van gyözöde, hogy az egész függetlenségi párt a bán ellen lett volna, ha elöre ismert volna programját, amelyben sem nemzeti jogaink, sem közezádsági érdekeink megvédése nincsenek. (Ugy van! baröl.) Az alkudozás idejöen eltörtököta, hogy ö az 1899. évi XXX. törvényökik megváltoztatását kívánja.

Gróf Khuen-Héderváry Károly: Ki kívánja?! **Lukács Lászlö pénzügyminiszter:** A közérdek.

Mezőssy Béla: Az a közérdek, amely miatt az ischli klanulát terveztek?
Lukács Lászlö: Igen.

Mezőssy Béla: Hogy mondhatja tehát Khuen, hogy Szöll politikáját folytatja, hisz az ökörsem politika. Amikor a sas már a magasban fönt van s elfáradt, akkor az ökörsem kirepül szárnyai aól s

magát hiszi a madarak királyának. (Tetszés baröl.) Az exlex-választásoköröl és a klotüröl mondotó szavai a miniszterelnöknek igen könnyelmök voltak, ööl is zudulak ellene. Ami a miniszterelnök furcsa stílusa ötlet, eszöbe jut, hogy amikor elemista tanuló volt, mily feltörest okozott neki a feltötes okhatározó mondat megírása. Most a kis iskolás-germekeknek jobb dolguk van, egyyszerűn fölütik a miniszterelnök valamelyik beszödeát, találhatnak ottan östööl. (Nagy tetszés baröl.) Nagy baj ez, hogy a miniszterelnök sohasem beszél nyiltan, határozaitan, öszintén.

Rónay János: Ebböl a sok szöból nem öl meg a nemzet. (Zajos ellenmondások baröl.)

Hellebronth Géza: Talán a te hallgatósödböl öl meg?
Rónay János: Abból ház.

Hellebronth Géza: Jobb lesz, ha elömez Amerikába, mert öt semmi basznodat sem lehet venni. (Zaj.)

Mezőssy Béla: Azt hiszi, hogy ez a sok szó kevésbé lesz ártalmára az országnak, mint a tulajdon sok szavazása. (Tetszés és helyeslés baröl.)

Rónay János: Mindig meggyözödeösből szavaztam.

Mezőssy Béla: Jöl meggondolták, amig ez új haroba fogtak.

Rónay János: A jobbpárt gondolkodik.

Mezőssy Béla: Csak nem azt kívánja a képviselö ur, hogy föltegyem röla, hogy nem is gondolok? (Derültség, tetszés baröl.) Egyrészt üdvözli a miniszterelnököt, mert ha ölmegy majd az uralkodónak jelentést tenni, — aminek elöbb-utöbb be kell következnie — akkor neki öl fogják hinni azt, hogy öt nemzeti vívmányok nélkül töböz kormányozni nem lehet, mert öt ugyis csak félíg tartják magyarnak. (Tetszés baröl.) Tiltakozik az ellen, hogy az osztrák kormány a mi helyeinkbe avatkozhasék, vagy csak avatkozni akarjön, amint az legutöbb történt. (Helyeslés baröl.) Arra vonatkozölaz, ami e Házban a legnagyobb port verte ööl, az abszolütizmusról a következököt tartja: Aki Magyarországon az abszolütizmust kívánja, az hülye, aki be akarja hozni, az örült, de aki fél töle, az gyáva. (Zajos tetszés baröl.)

Holló Lajos: Nagyon jó distinkció!

Csavolszky Lajos: Hát csak jöjjön az abszolütizmus.

Mezőssy Béla: A küzelem folytatásának szükségösségét hangsütolja a magyar nemzeti vívmányokért, szabadságunkért. Ily harcban elönni is dicsöség, jöjjön tehát bármi. A kardot tehát önként nem teszi, azt legfölsöbb ki lehet kezöböl csavarni. (Éljenzés és taps baröl.) Az a nézöte, hogy a nemzeti aspirációk megvalósulásának útját nem az alkotmányos király, hanem ennek tanácsadó állják el. Ö felsége koronázásakor azt mondta, hogy boldog nemzet fölött csak boldog király uralkodhatik. Nem akar a királyról beszélni, de annyit bizonyos, hogy a nemzet nem boldog. (Ugy van! a szélsöbaloldal.) Ez a nemzet az ekkeseredés s a végssükség örvényében küzködik (Ugy van! a szélsöbaloldal.) és hogy ha van igazság, amint van, a lejedelmi szavakban, akkor üjböl beteljesítik a végzetek rájunkt; üjböl ajkainkat van a keserüség szinlütig tett pohara, amelyet egyképpen megörve tart kezöben a boldogtalan király és a meg boldogtalanabb nemzet. (Elnök helyeslés és taps a bal- és szélsöbaloldal.)

Hát miért szakadt szöt a kölesösös bizalom és szeretet fonala? Kik azok, akik a magyar nemzet lelkesedését lehenüti akarják; azt a forró és öszintelen ragaszkodást, amelyvel ez ország minden egyes állampolgára az alkotmányosan uralkodó királyt övezte?

Ez az ut nem a kibékülés, nem a kiengesztölös útja; ez az ellentétek politikája, amely lehet, hogy végzetekbe fogja sodorni ezt a nemzetet. (Ugy van! a szélsöbaloldal.) de végzetekbe fogja sodorni, ugy lehet, magát az uralkodóházat is. (Ugy van! a szélsöbaloldal.) Én a nemzetek aspirációját ölyannak tekintem, amely ma még csak kér, de holnap már követel, (Ugy van! a szélsöbaloldal.) mert kis dolgok megszöulhetik a nagy eseményeket, éppen ugy, mint ahogy a jégcsuokok tetelön egy madár szárnyának lebbenésével indit meg egy hópehelyt, és mire az a völgybe ér, lavina lesz belöle amely házakat seper el. Eppen ölyan a nemzetek aspirációja is. Ma legalis alapon kiengesztölöde, lecsillapitva, az ellentétek kiegyenlítésével békén lecsönösülhet, de ki fogja majd viselni a felelösséget a történelem ítélzöke elött, ha a magyar nemzet törvényes aspirációit nem teljesítvön, a beláthatatlan bonyodalnak útvesztöibe kergetik ezt a szerencsétlen népet és vele együtt a királyt? (Elnök helyeslés, éljenzés és taps a bal- és szélsöbaloldal.) A miniszterelnök programját nem itgdom el s egy határozati javaslatot nyuitok be, amely így szöli: Utitja a Ház a miniszterelnököt, hogy jelenesse ki, illetve tájékozza aziránt a Házat, hogy a véderötvény benyújtásánál célbavelt megvalósítása az 1897. évi XII. törvényökön alapuló nemzeti jogoknak a korona beleegyezését bírja-e? (Elnök helyeslés, éljenzés és taps a szélsöbaloldal.)

(Személyes kérdés.)

Elnök: Gajári Géza képviselö ur személyes kérdésben kér szöt.

Gajári Géza: T. képviselőház! Személyes kérdésben kérék szöt. (Felkiáltások a szélsöbaloldalon: Eljön Mezőssy! Eljen Mezőssy!) Elöböz csak muissák ki magukat, majd azután beszélök!

Madarász Jözsef: Nem mulatság ez, hanem az igazság érzetének kitörése!

Bartha Miklós: Szégyeljem magát!

Gajári Géza: Miért szégyeljem én magamat?
Bartha Miklós: Azért, mert mulatságnak nevezi ezt. (Nagy zaj balööl.) Elnök csenget.)

Gajári Géza: Ezek után tehát most Bartha képviselö urnak kell elöször felelnem. Perceökig vártam a méltö ünnepeletös végét arról az oldalról. (Felkiáltá-

sok a szélsöbalon: Na hát akkor miért nevezi mulatságnak?) E miatt szöhoz sem juthattam személyes kérdésben. Hogy ezért miért szégyeljem magamat, ezt nem érem Bartha képviselő ur. Külonben tulajdonképpen személyes kérdésben Mezőssy Béla tisztelt képviselőútarannak válaszolok, az imént elhangzótt beszödeben az én nevetem megemlítve...

Mezőssy Béla: Mert közbeszölt.

Gajári Géza: Azt hiszem, hogy akkor éppen nem szóltam közebe! A képviselö ur az én nevetem megemlítve, a miniszterelnök politikai programja fölöttö támogatósan öszintésége tekintetében kijelentette, hogy azazal nincsen tisztában. Hogy miért éppen engem választott ki erre nézve, kutatom és keresem az indokokat.

Mezőssy Béla: Semmi öölzáttal!

Fáy István: Azért, mert mindig közebekötög!

Gajári Géza: Én tényleg magam sem találok más indokot, mint hogy gyakran szölok közebe, de kotoygni én sohasem szoktam.

Elnök: Ilyen kifejezéseket ne tessék használni! (Helyeslés jobbööl.)

Fáy István: Ö mondta tegnap, csak az ö szavait idéztem. (Zaj.)

Elnök (csenget): Helytelen volt a mondás és helytelen volt a citálás!

Gajári Géza: Fáy István t. képviselőútarannak rávezet, külonben magam is csak annak tulajdonhatom, hogy azért nevezet meg t. képviselőútarannak Mezőssy Béla, mert én az utöböz napokban (föbbsöz közebeszöltem. De, szerinte, tegnapielőtti kezdve tapsviharban is törtém ki. (Egy hang a szélsöbaloldalon: Nemesak ön. hanem az egész párt.) Meg fogom tehát magyarázni, hogy miért szölok közebe csak most, az utöböz napokban és miért törtém ki tapsviharban csak tegnapielőt öta. Csak közebeszöltem azért, mert, habár lenne magyarul, de nagyon sok mondanivalóm, (Felkiáltások a szélsöbaloldalon: Halljuk! Halljuk!) de az abszolütöt én ezzel elösegíteni és azt az általán állapotot, amely az országban az exlex fölött van, ezzel is ömozdítom. hosszabbítani nem akarom. Hogy pedig csak tegnapielőtti kezdve tapsolam, erre nézve is, hogy tisztában legyön az én politikai véleményemmel a t. képviselő útarannal is, egész öszintén fogok nyilatkozni. (Halljuk! Halljuk!) Azt mondja a t. képviselőútarannak, hogy mi és talán elsöszorban engem értelt...

Mezőssy Béla: Mondtam, hogy csak azért említottam meg, mert közebeszöltöt.

Gajári Géza: Helyes, tehát másokkal együtt tapsoltam és pedig azért, mert a miniszterelnök már hatalmon van.

Ezzel szemben azt is mondta, — és nem tudom, vad akart-e ez lenni, vagy fejtelenség, — hogy mily aggodalommal itgadtuk a miniszterelnök urat. Hogy ez a két argumentum miként ilik ösze, azt én nem tudom megérteni, de legyen röla meggyözöde, Mezőssy barátom, hogy a talányt meg itgom fejteni. (Zaj a szélsöbaloldal.) Hát igenis mikor a t. miniszterelnök ur mint még nem deiznált miniszterelnök ide jöt, mi egyenként és összeségünkben is bizonyos aggodalmakkal itgadtuk öt és mikor késöbb a hatalom a kezöben volt, mi ezen nézetünknek egyenként is és összeségünkben férfiasan és nyiltan iparkodtunk kifejezését adni a miniszterelnök ural szemben és ezt meg is tettük. (Felkiáltások a szélsöbaloldalon: It a Házban!) Nem a Házban, hanem beszéhetünk. A tényt kívánom csak konstatálni, hogy igenis nekünk volt férfias bátorságunk a miniszterelnök urnak akkor ezt öszintén szemébe is mondani és csak amikor ö meggyözöt bennünket arról, hogy aggodalmaink alaplanak, és mi megismerve öt és benne az egész embert, és ölyan liberális magyar embert, (Zajos közebekiáltások a szélsöbaloldal.) akire a jelen viszonyok között az országnak kormányzását nyugodt lélekkel bízhatjuk, akkor és csakis akkor, s azöta férfiasan és nyiltan tüntetünk tapsviharral is a miniszterelnök ur mellett. (Egy hang a szélsöbalon: Hol van az a miniszterelnök, akit nem tapsolnak meg? Ugy van! Ugy van! a szélsöbalon.) Most mondtam éppen nyiltan, hogy mikor tapsoltunk. De nem maradtak adós a tisztelt képviselö urak a báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter távozásával öszkekötésben hozott argumentációjára sem. Éljenzés öszintén kimondom, hogy igenis fájt nekünk és fájt ma is, hogy az az egyéniség, aki a szabadelvüség ölhárososa és öszlopots tagja volt, küziükint távozott, és ezen tájadmunknak nyiltan és öszintén kifejezését is adottunk. És mert akkor még azt hitük, hogy ez a távozás öszkekötésben van a miniszterelnök ur jövetelével egészen nyiltan megmondottuk akkor is a véleményünköt. (Felkiáltások a baloldalon: Mit mondottak? Azzal már azután nem tartozom, hogy feltárjam mindazt, amit mondotunk: azt hiszem, a lényegét elömondtam. Mikor azonban báró Fejérváry Géza is meggyözöt bennünket arról, hogy az ö távozás a miniszterelnök ur jövetelével szemébe öszkekötésben nincs ölyan értelemben, mint azt mi hiszszük, és ö maga garantizálta, — amire beszélgettünk után már nem is lett volna szükség, — hogy a miniszterelnök ur egész férfiu amit külonben bebizonyított ö tegnapielőt: it is, kijelentve. (Zaj és felkiáltások a szélsöbalon: Mivel bizonyította be?) hogy az ország békéének helyreállítását és a parlamentáriszmus megmentését érdekében törvényes uton minden töle kitelhetöl öl fog követni; akkor és csakis akkor s azöta egész férfiasan tapsoltunk neki és én. — legalább részörol — kijelentem, hogy testtel és lélekkel öszintén itgom öt követni. (Helyeslés jobbööl.) Nagy zaj a szélsöbalon.)

Elnök: Rónay János is személyes kérdésben kért szöt.

Rónay János: Mezőssy Béla inszuációit vizsgálom; nem okoztat károkat azok a törvények, amelyek a kormánypárt s így a szölo is megszavazott. Csak azt ajánlhatja a 48-as pártnak; töböt észszel, mint örvöl. (Zajos helyeslés jobbööl.)

Mezőssy Béla: Személyes kérdésben felel. Sohasem kétekedett Rónay János tisztességében, sem hazafiságában. Gajári Géza is csak azért aposztrofálta szót, mert közbeszólt beszédében. Egyáltalán nem akart a liberális párt családi ügyeibe avatkozni s nem is oltozott ama bizonyos perron-jelenetre.

Gajári Géza: Személyes kérdésben kijelenti, hogy az a bizonyos perron-jelenet azért játszódtott le, mert kívánésai voltak: hogy mi az oka báró Fejérváry távozásának. Ettől, s csakis ettől függött ugyanis további magatartásuk. S miután Fejérváry megnyugtatta őket, ezért, s csakis ezért támogatták az új miniszterelnöket. (Zaj balról.)

Elnök: Tíz percere fülüggeszti az ülést.

(A vita folytatása.)

Elnök: Az ülést újból megnyitja.

Báró Kaas Ivor: Hivatkozik gróf Zichy János beszédére, amely egyenesen kizárja, hogy a néppárt paktáinra a kormányelnökökkel. A néppárt ellenzék ugyan, de egyelőre várakozási álláspontra helyezkedik, bár a bizalmatlanságra elég okot adna az, hogy a miniszterelnök az egyházpolitikai javaslatok mellett foglalt állást. Sokat beszélnek arról is, hogy szót mint protestáns miért esaltakozott a néppárthoz.

Ballagi Géza: Csodálatos is.

Báró Kaas Ivor: Ezelőtt kilenc évvel is ellene volt az egyházpolitikának, mert az országra nézve ezt veszélyesnek tartotta, s most e padokról folytatja a küzdelmet ellene. Szemérvé vetik, hogy ő klerikális. Nos, hát ő büszkén vallja, hogy ő klerikális.

Ballagi Géza: Elég furcsa.

Uváry Ferenc: Hát bűn katolikusnak, vagy klerikálisnak lenni?

Báró Kaas Ivor: Klerikális abban az értelemben, hogy a főnálló vallásszervezetek megbojgatásánál nem enged.

Ballagi Géza: Ez nem klerikális.

Trubnyai János: Hát mi ha nem az?

Ballagi Géza: Semmire sem az.

Ugron Gábor: A klerikalizmus az, ha a papok a világiak fölé kerekednek.

Polonyi Géza: Ne hagyj magad zavarni.

Báró Kaas Ivor: Az itteni szabadelvűség ellen kel ki, bár ő is az emberi szabadságok híve. A szabadság Athén iórumán született s elképrázattá a világot, mint egy bájos fiatal leány elbűvölt az emberket. De amire ideért már vén asszony lett.

Beöthy Ákos: Vén banya!

Vázsonyi Vilmos: Vén kokott!

Rosenberg Gyula: Mit szól ehhez Vázsonyi?

Vázsonyi Vilmos: Azt, hogy a magyar szabadelvűségnek semmi köze a szabadsághoz.

Báró Kaas Ivor: A szocializmus ellen szól s a konzervatív politika mellett tör lándzsát s különösen a vallásértökös fönttarását kívánja. Hangsúlyozza, hogy a magyar hadseregben a néppárt is a nemzeti követelések teljesítését kívánja.

Rosenberg Gyula: A magyar vezényleti nyelv benn van a néppárt programjában?

Báró Kaas Ivor: Nem helyesli az 1899. évi XXX. t.-c. megváltoztatását. A fő hatalmazásokkal való kormányzás is a jelen rendszer büne. Az exlexben való házieloszlásról nem hiszi, hogy bekövetkezzék, bár sokan kívánják a jobboldalról.

Molecz Dani: Nem kívántok!

Báró Kaas Ivor: Lehet, hogy Molecz Dani nem, de mások igen is sürgetik.

Kubinyi Géza: Az ellenzék maga akarta a választást.

Polonyi Géza: Ha majd több biztosítunk lesz a választási törvényben, akkor választunk.

Kubinyi Géza: Hisz a mostani az ellenzék csinálta, a kurjai bíráskodást.

Beöthy Ákos: Ez nem elég!

Vázsonyi Vilmos: Szól alatt akartuk a választást, de most nem.

Langyel Zoltán: Kubinyinak választását biztosnak érzi, mert erősebb ember van a kormányon.

Kubinyi Géza: Sohasem létem a választásoktól. Nem vagyok vándorképviselő.

Langyel Zoltán: De még lehet!

Elnök: A szó báró Kaast illeti. (Helyeslés.)
Báró Kaas Ivor: Nem hiszi, hogy exlex választásokat elrendeljenek, mert ez alkotmányesítő volna. Nem hiszi, hogy ebbe gróf Apponyi Albert belemenne. (Zajos helyeslés balról.) Az exlex választások folytán két parlamentet kapna az ország, a mostani, a régi is megmaradna, mert ennek egy része a föloszlást jogosnak el nem ismerné s ez a rész együtt maradna s ez volna az új parlament. Ilyen abszurdumokat nem szabad előidézni. (Helyeslés balról.) A miniszterelnök programját tudomásul nem veszi. (Éljenezés a néppárton.)

Elnök: Megállapítja a holnapi ülés napirendjét, amelynek során kitzíti a jegyzőválasztást is.

Langyel Zoltán: A napirend megállapításához kér szót. Oly kevesen vannak jelen, hogy kérhetné a Ház határozatképességének megállapítását. Ezuttal most nem teszi, de figyelmezteti a jobboldalt, hogy jövőben minden ilyen alkalommal élni fog e jogával. (Zaj a jobboldalon s fölkikiáltások: Majd katalógust olvasatunk.) Másrészt kéri, hogy holnapra a sürgős mentelmi ügyök tárgyalása tüsszessék ki. (Helyeslés balról, ellentmondások jobbról.)

Elnök: Ugy látom, a Ház az én propezióimat fogadja el. (Helyeslés jobbról.) Az ülést bezárom. Az ülés végződik két óra 10 perckor.

Szünet alatt.

(Az apróhirdetés.)

Ma már senki sem foglalkozott komolyan a házfeloszlás kérdésével. A nagy lidércet elhessegették a parlament tetejéről s akik mindenképpen nyugodtak akartak lenni, még azt is mondták:

— Ni! Hát a lidérc volt. Láttam valami furcsa madarat fölrepülni, mikor a Házba jöttem.

Pedig nem is lidérc volt. Jámber és derék főispánok, aztán levélhordók, akik jelentéseket hoztak a vármegyékből. Valamennyi levélben az volt megírva, hogy az exlex nem alkalmas új választásokra, mert abból még bolondabb kavardás támadhatna. Sok vármegye meg sem alakítaná a központi választmányt, sok pedig ellenzéki képviselőt küldene.

— Hát még a nemzetiségek! — magyarázza valaki a folyosón. — Csakugy dülnének a Házba. Erdélyből jönne vagy husz, a tótok is küldenének vagy tizenhatot.

A bannak nincsen hát más módja, mint hogy egyelőre csakugyan folytatja Széll Kálmán politikáját, a passzív rezisztenciát, aztán szépen elmegy Ischlbe s evvel meg van bukva.

— Hát minek is jött közénk? — dühösködöknek a folyosón. — Ki birta?

— Ki? — kérdi az a malicózus ember, akitől e hasábok már többször esett — szó. Megmondom nektek, ha még nem tudjátok, hogy a bán egy apróhirdetés alapján lett miniszterelnök.

— Apróhirdetés? No. Ez érdekes.

— Hát igen. Ugy van, hogy valamelyik külföldi lapban ez az apróhirdetés jelent meg: Óvadeképes miniszterelnök kerestetik. Mindig panaszkodok, hogy semmi alkotmányjogi reformura nem érünk rá. Hát a miniszterelnöki óvadék ez. Alkotmányjogi reform, melynek keresztülvitelére már csoportok is alakultak.

— Nem értjük.

— Nem? — kérdezte a malicózus ember.

— Hát pedig ez egyszerű. Ezentul csak az lehet miniszterelnök, aki legalább hárommillió forint óvadékot tesz le a választási kasszába. Aki ezt nem bírja, azt senki sem támogatja a jobboldalon.

— Ne mondd. Én tudok valakit.

— Kit?

— Az öreg Rónay Jánost, aki ma a vicinálisokban látta a háza föllendülésének titkát.

És valóban. Kanció nélkül csak az öreg Rónay János hajlandó támogatni egy miniszterelnöket, amiért Gajári Géza valami megvető morgogással néz az öregre:

— Öreg... öreg... elment az eszed.

(A fejedelem cigarettái.)

Barcsay Domos, a jósvévi és bájosan mesélő fejedelem ártatlan anekdotái alá is beszorítanak már valami politikai vonatkozást. Pedig Barcsay Domos nagy humorról nézi a dolgokat és inkább a karzatok felé fordul szeretettel, mint az alatt maradó emberek felé. A karzatnak, igaz, nagy gyönyörűsége telik a lent folyó ugynevezett küzedemben s egyik piktorunk meséli, hogy már a modeljei is egész nap fönn kuksolnak a karzaton.

— Hát mi látnivaló van ott a parlamentben? — kérdi a piktor. — A modell pedig lesüti a szemét és így szól:

— Kérem. Az olyan érdekes. Azok a nagy urak folyton gorombáskodnak egymással s az embernek ott szabad ülni és nézni. Ez olyan szép.

Barcsay Domos nem érti meg, hogy miért ülnek ezek az asszonyok olyan rendületlenül a karzaton, holott most pompásan hűsülhetnek valahol a stájer hegyek törvényben. Mondja is az egyiknek:

— Látja, nem értem. Egy csunya asszony férje jutott egyszer abba a kellemetlen helyzetbe, hogy a felesége hűtlenségéről meg kellett győződnie. A férj rivalisa azonban föltalálta magát s így szólt a férjnek:

— Sans être obligée! (Obligó nélkül.)

— Hát látja, nem értem. Miért kacérokodnak maguk itt ezzel a csunya és vén parlamenttel. Nyáron. A nagy melegben és sans être obligée.

— Nevelnek rajta. A fejedelem pedig újabb történetbe kezd.

— A testvérbátyám, a Kálmán, nagyon szerette a cigarettát. Egyszer valami hurutja támadt s az orvos megtiltotta neki a dohányzást s egyuttal azt tanácsolta neki, hogy ha a Házba jön, ne hozza magával a cigarettás-zselencéjét. Hát Kálmán hűségesen szót is fogadott, nem hozta el a cigarettákat, hanem mindennap elkérte az enyémet s az ülés végén üresen adta vissza. Két hétig

csak álltam hallgatással, de aztán egy napon azt mondtam neki:

— Kérlek, Kálmán. Tégy nekem egy szívességet.

— Parancsoj.

— Légy olyan szives s mondd meg már a doktorodnak, hogy nekem tiltsa el a cigarettázást.

A fejedelem szép szeliden mondta el az anekdotáját, aztán tovább ment. De a politizálók rögtön kerestek hozzá analógiát.

— Ezt! — mondták — Dániel Ernőnek és a többi kormánypárti obstruálónak kéne elmondani. Nekik is megtiltották, hogy az obstrukció szivarjából szívjanak, hogy hamarabb vége legyen a hurutos állapotoknak. S ehelyett mindennap kölcsönkérk az ellenzék cigarettá-tárcáját s vidáman elfüstölük az időt.

Az ellenzék vitarendezői azonban állják. Szívesen állják s még kínálják is őket.

— Csak füstöljetelek... Még... még... Annál jobb nekünk.

(Piza megmentői.)

Dániel Ernő tegnapi beszéde alatt, mikor a szónok Koriolanus példáját hozta föl s idézte az ősz anya mondatát, hogy Rómát megmentetem, de fiamat elvesztettem, Vázsonyi közbekiáltott:

— Nem Rómát, Pizát!

A szünet alatt meg kellett magyaráznia ma Vázsonyinak, hogy mit is jelent ez a közbeszólasa.

Vázsonyi mosolyog s magyarázni kezd:

A Monna Vannában egész este azon dühösködtem, hogy el skarták hitetni velem, hogy ez a hölgy csak diskurált Princivalleval s hogy ilyen módon mégis meg tudta menteni Piza városát. A szabadelvűpártiakról sem hiszem, hogy csak diskurálni járnak a Héderváry-Princivalle sátrába. Szerelem van ott, akármik mit beszél. És ezért a szerelemért mentik meg a derék emberek nem ugyan a várost, hanem a mandátumukat. Egyéb-ként nem helyes, hogy folyton Veturiáznak. Veturia utóljára is vén asszony volt s talán már fogai sem voltak.

Kaas Ivor itt közbeszólt volna!

— Bocsnát, ók csak Veturiázhatnak. Az egész liberalizmus egy fogatlan vén asszony.

Vázsonyi azonban nem gondolt Kaas Ivorra s így folytatta:

— Sokkal jobban szeretném, ha volna köztük egy Mucius Scaevola, aki a bánért tűzbe merné tenni a kezét.

— No — vág vissza egy szabadelvűpárti. — Te sokat kívánsz. Egyelőre elég, ha Horatiusok vagyunk.

— Horatiusok? — kérdik csodálkozva, amire Vázsonyi mindjárt megmagyarázza:

— Remélem, Horatius Góklerről beszélés.

Ezért a szójátékért komolyan megfenyegetik Vázsonyit s azt mondják, hogy ez demokrata vakmerőség vagy szocialista gorombaság. Vázsonyi azonban kivágja magát s fölteszi a kérdést: — Tudjátok is ti, hogy mi az a demokrata és mi a szocialista.

— Hát mi? Magyarázd meg. — Vázsonyi aztán megmagyarázza, de némótul:

— Ein Demokrat ist ein unverschämter Socialist. Ein Socialist ist ein unverschämter Demokrat.

BELFÖLD

Minisztertanács. Ma délután a miniszterelnökségi palotában minisztertanács volt.

Bodóné. Az adott szó szentségén nyargal már megint a kormány félhivatalos lapja és cikke élére a híres Bodóné nevét teszi, aki mást beszél, mikor a bor árát kéri. A Bodóné persze a függetlenségi párt. A bor ára, amit tőle kérnek, a leszerelés. És aki a bor árát tőle kéri, az senki más, mint a miniszterelnök ur. Az adott szó szentsége így kerül a félhivatalos olmekben eszmetársulási viszonyba a magyar példabeszéd ravasz kuruc matrózájával, aki inni szeret, de fizetni nem. Hát vizsgáljuk meg valahára ezt a kérdést, de kerülgetés nélkül, tökéletes alaposággal. Milyen formában bírja gróf Khuen-Héderváry a függetlenségi párt szavát? A félhivatalos lap maga mondja, hogy a Kossuth-párt a maga szavát amaz egyhangu párthatározat révén kötötte le, mely a vezére és gróf Khuen-Héderváry közt létrejött megállapodásokat ratifikálta. Ez volna tehát az adott szó formája. A félhivatalos felfogás e szerint az, hogy valamely párt a szavát adja

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56—12
 Kiadóhivatal 54—39

valamire, midőn egyhangulag hoz valamely határozatot. És e felfogás szerint szöszegést követ el minden párt, mely egyhangulag hozott határozatot utóbb megmájtja. Azt hiszem, elfogulatlan tárgyassággal értem meg és adtam vissza a félhivatalos újság vélekedését. Annival nyugodtabban tohetem ezt fel, mert hiszen maga a kormányelnök ur tegnapelőtt a képviselőházban ugyanezt mondta, midőn az egyhangu párt-határozat végrehajtását a politikai tisztességérzet kérdésének minősítette. Ezen az alapon van néhány kérdésünk a szabadelvűpárthoz és új vezéréhez. Emlékszik-e a többség, hogy a Széll Kálmán katonai javaslatát a pártkonferencián egyhangu határozattal helyeselte és magáévá tette? Emlékszik-e a többség, hogy midőn az ellenzéki akció a passzív rezisztencia politikáját példátlan hevességgel ostromolni kezdte, akkor a szabadelvűpárt ugyancsak egyhangu határozattal fogadta meg, hogy a kormány politikai magatartását helyesli, a megobstruált javaslat mellett váltig megáll s pártvezérrel semmi szín alatt cserben nem hagyja? Hát ezek is párt-határozatok voltak. Még pedig egyhangu párt-határozatok. Vegyük fel már most az adott szó szentségéről szóló félhivatalos felfogás fonálát és alkalmazzuk emezt a szabadelvűpárt egyhangu határozataira. Hová lett a régi katonai javaslat? Visszavonták. Ki vonta vissza? Gróf Khuen-Héderváry Károly. A szabadelvűpárt előzetes tudtával tette ezt? Nem; a többség csak a már bevégzett tényről értesült s még azt az égrutat nem adták neki, hogy az ellenzékkel megindított tárgyalások előtt pártértekezletre hívták volna össze, amelyen újabb egyhangu párt-határozattal visszavonhatta volna a régiebb egyhangu párt-határozatot. Mi történt tehát a szabadelvűpárttal? Az, hogy jött egy új ember, hozott egy új politikát, mely homlokegyenest ellentétben állt a többség régiebb állásfoglalásával. És mit csinált ezzel szemben a szabadelvűpárt? Tiltakozott-e a bán inszINUÁCIÓJA ellen? Hivatkozott-e vele szemben az egyhangu párt-határozatra, az ebben impliciten foglalt adott szóra és az adott szó szentségére? Nem; a többség nyugodtan türe, hogy az élére kirendelt új vezér semmisenek tekintse az egyhangu párt-határozatot. S hát a passzív rezisztenciára vonatkozó egyhangu párt-határozatnak mi lett vajjon a sorsa? Mikor a bán jött s a passzív rezisztencia politikáját feladta és ennek helyébe az ellenzékkel való megalkuvás politikáját tette: ellenezte-e a többség eme proceduráinak? Kijelentette-e a bánnak, hogy adott szava a passzív rezisztenciahoz köti s hogy az adott szó szentsége nevében vissza kell utasítania az új embernek új politikáját? A szabadelvűpárt semmi ilyest nem tett. Egyszerűen tudomásul vette, hogy az új ember lábának egy rugásával félredobta a régi egyhangu határozatot. Így járt el a szabadelvűpárt. S a bánnak ez ellen semmi kifogása nem akadt. Sőt hálás mosolygva fogadta a szabadelvűpártnak a saját méltósága rovására hozott e súlyos áldozatait. Most pedig vonjuk le a következtetéseket. Ki itt az igazi Bodóné? A függetlenségi párt-e, mely utóbb tulteszi magát egy párt-határozaton, avagy a gróf Khuen-Héderváry többsége, amely két egyhangu párt-határozattal dönti halomra? Ha szöszegés az, amit a szélsőbal cselekedett, akkor is egy szöszegés csupán. Ámde akkor az, amit a szabadelvűpárt cselekedett, szintén szöszegés, csak hogy nem *szimpla*, hanem *kettős*. A bán igazán furcsa ember. Ellenfeleitől elvárja, hogy ragaszkodjanak egyhangu párt-határozataikhoz. A saját pártjától pedig azt követeli, hogy kétszer lekötött szavát szegje meg. Ki tud ezek után eligazodni az adott szó szentségén?

A függetlenségi párt meghasonlása. Mialatt a függetlenségi párt harcias része rendhellenül folytatja a harcot a nemzeti vívmányokért, Kossuth Ferenc és hívei beszámolóira készülnek. Eljárásuk a mai helyzetben lehet menetesebb, de meggyanúsítása is a párt többségének, amely a miniszterelnök titokzatos politikájával szemben joggal félti a párt jövőjét.

Kossuth Ferenc, aki csak a minap járt czelegdi választói közt, ezuttal nyílt levélben önjait beszámolni a politikai helyzetről. Ismételtelen elhangzott nyilatkozataiból körülbelül sejtjük, mit fog mondani és mivel igyekszik majd igazolni

a leszerelését. Épp úgy ismerjük Justh Gyula álláspontját is, aki vasárnap tartja beszámolóját makói választói előtt. Magával viszi Kossuth Ferencet is, akinek tehát ott is módjában lesz kifejteni a maga nézetét.

Megemlítjük itt, hogy a *Gasteinban* üdülő Thaly Kálmán táviratot küldött Kossuth Ferencnek, amelyben helyesli annak eljárását és felkéri, hogy jelentse be a pártkörben a diszelnökségről való lemondását.

Jegyzőválasztás. A képviselőház holnapi ülésén tölti be a *Rátkay* László lemondásával megüresedett jegyzői állást. A függetlenségi párt ma *Chernel* Gyula elnöklele alatt tartott értekezleten jegyzőnek újra *Rátkayt* jelölte. Nem érdektelen, hogy a jegyzőválasztásra a szabadelvűpárt egy elenyészőben kis töredéke *Molnár* Ákos érdekében korteskedett. *Molnár* Ákos tudvalevően Kossuthal tartott s ennek köszönheti a szabadelvűpárt egyenemlégi tagjának rokonszenvét. Egyébként *Molnár* Ákos előre kijelentette, hogy a jegyzői állást semmi szín alatt sem fogadná el. Különben a szabadelvűpárt ama elemei, akik a függetlenségi párt megállapodását respektálni nem akarták, hamar leszereltek. Elég volt nekik megtudni, hogy a miniszterelnöknek mi az álláspontja e kérdésben s nyomban ahhoz csatlakoztak.

A szabadelvűpárt jelölő gyűléséről a következő tudósítást adták ki:

A szabadelvűpárt ma este 1/28 órakor báró *Podmaniczky* Frigyes elnöklele alatt ülést tartott, mely az üresedésben lévő jegyzői állás betöltésével foglalkozott. Elnök bejelentette, hogy a függetlenségi és 48-as párt ma *Chernel* Gyula elnöklele alatt tartott értekezletén a lemondott *Rátkay* Lászlót ismét jelölték, ajánlja tehát, hogy az értekezlet a függetlenségi és 48-as párt jelöltjét fogadja el jelöltül. *Vancsó* Gyula utal arra, amint azt különben a függetlenségi párt korelnökétől és korjegyzőjétől származó átirat is bizonyítja, hogy nem állunk szervezett párttal szemben. E mellett a jegyzői állás bizonyos mértékig bizalmi állás is. E két körülmény következtében ő nem szavaz *Rátkayra*, aki parlamenti eljárásával nem szolgált arra, hogy a szokásos tekintettel legyünk vele szemben. *Darányi* Ignác miniszter belája, hogy nem könnyű dolog ezt a jelölést szívesen fogadni, de ránk nézve mégis pártvezérünk, a miniszterelnöknek az őja irányadó. A miniszterelnök őja pedig az, hogy a pártközi megállapodások eddig szokásos respektálásával *Rátkayt* jelöljük. Ezt kéri az értekezlet. Az értekezlet *Rátkay* Lászlót jelölte az üresedésben lévő jegyzői állásra, egyuttal báró *Podmaniczky* Frigyes indítványára *Szöts* Pált pártjegyzővé választotta.

Az új éra Horvátországban. *Zágrábból* táviratozzák: Ma reggel egész csöndben elárvították az államvasutak üzemeltetésének épületétől a magyar főlírást, amely a zavargásoknak közvetlen okozója volt. A főlírást nem helyettesítették mással.

Gróf *Pejacevich* Tivadar jól kezdi a dolgát. Úgy látszik, ő is folytatás akar lenni — éppúgy, mint az elődje idefenn — csak hogy igazi folytatás.

A miniszterelnök mandátuma. *Temesvárról* telegrafálják: Gróf *Khuen-Héderváry* miniszterelnök *Plausich* Mátyás kir. közjegyzőhöz a következő táviratot intézte:

Plausich pártelnök urnak *Temesvár*. Benső örömmel vettem a-on hírt, hogy *Temesvár* szab. kir. város országgyűlési képviselőjévé megválasztattam. Örömmel töltött el különösen azért, mert újabb fényes győzelmet jelent azon eszmeeknek, amelyeknek mi, kik a szabadelvűpárt zászlaja alatt küzdünk, mindig híveitőlünk. Fogadják szíves üdvözlésként és jókívánataikért őszinte köszönetemet. Hazafias lelkesedésük erőt nyújt nekem az életem tűzött nagy és nehéz feladat megoldásához. Gróf *Khuen-Héderváry*.

A miniszterelnök *Temesvár* város polgármestereinek is táviratilag köszönte meg a város üdvözlését.

A beszerzői mandátum. *Beszerzőről* táviratozzák, hogy a *Fluyer* Károly halálával megüresedett mandátumra már megkezdődött a korteskedés. A magyarság *Kuulesz* alispán jelöltségét támogatja. Az alispán jó hazafi, akit a románok és a szászok is szeretnek. *Schüller* nagyszobeni ügyvéd, aki promóciója alkalmával *Kolozsvárt*ot megtagadta az esküt, zöldszász programmal lép föl.

Matucci kanonok visszavonulása. *Zágrábból* jelentik, hogy *Matucci* kanonok, akinek háza ellen dinamitmerénylet következett el, kilépett a kormány-pártból és letette képviselői mandátumát. *Matucci* azután elutazott *Zágrábból*.

A válság.

Budapest, július 17.

Gróf *Khuen-Héderváry* felett az udvari hangulatokat jól ismerő bécsi lapok meghúzzák a lélekharagot. Beismerik, hogy elvesztette a hadjáratot s célját el nem érte: mert az obstruáló ellenzék neki még a régi újoncjutalékokat sem adja meg. Most már új kormányt kell jönnie, mely bírja a parlament bizalmát. S mennél előbb jön, annál hamarabb s annál ocsóbban jó létre a béke, melyre a monárkiának oly égető szüksége van. Így szól a bécsi sajtó. Az idők jele.

(Ischl felé.)

Körülbelül egyetemes az az érzés, hogy *Khuen-Héderváry* állása tarthatatlan s hogy misztériója reménytelenségéről hovatovább be kell számolnia a koronának. Ebből aztán az kombinalgatta ki némely lap, hogy a bán már most vasárnap utazik *Ischlbe*. Ezt ma a *Bud. Tud.* megcáfolja. De éppen *csakis* ezt. Ellenben megértsi, hogy a *nyár folyamán* igen meg lesz az *ischli* utazás. Mi azt hisszük, hogy még a hó vége előtt. Mert az experimentum, amelynek meddősege immár kétségtelen, az augusztusban nem húzódnak bele. De azért a *Bud. Tud.* igazat mond: július vége is a *nyár folyamán* van ugyanis.

(Plósz lemondása?)

Plósz Sándor igazságügyminiszter lemondásának híre terjedt ma szét a folyosón. Ugy rebesgették, hogy az exlex-választás dolgában nézetkülönbség támadt közte és a kormányelnök közt. Estére ezt a hírt is megcáfolták félhivatalosan. S hozzátették, ami elég szokatlan, hogy *Plósz közjogi* felfogása egészen megegyezik a miniszterelnökével, kivált mióta emez az exlex-választás gondolatát, melylyel annyi tapsot aratott az első pillanatban, utóbb elejtette.

(Apponyi beszél?)

Apponyihoz közelálló lapok híresztelik, hogy a Ház elnöke a jövő héten fel fog szólni. Ezt Széll Kálmán idejében is untalan híresztelték, mégse lett semmi belőle. Akkor az hallatszott, hogy sürgetni kívánja memorandum összes pontjainak megvalósítását. Most az hallatszok, hogy az obstrukciót kárhözhatni akarja, de egyszersmind kijelentené azt is, hogy nemzeti engedelmények nélkül nincs végleges kibontakozás. Jósolgatni meddő dolog. Várakozó állást foglalunk el tehát e profeciációval szemben annival is inkább, mert mi úgy tudjuk, hogy a Ház elnöke is ugyanilyen állást foglal el egyelőre az új kormányval szemben.

KÜLFÖLD

Háború a háború után. Hiába kötöttek békét az angolok meg a boerok, a véres háború után most társadalmi, pénzügyi és kulturális háború dúl Dél-Afrikában. *Hágából* jelentik, hogy minden hír, amely Dél-Afrikából érkezik, azt bizonyítja, hogy a hollandiai és az angol lakosság viszonya napról-napra rosszabbodik és ma már akkora a kölcsönös gyűlölet, hogy a legrosszabból lehet félni. Egyre világosabbá válik, hogy az angolok nemcsak a vereeningi békekötés föltételeit és a *Kitchener* lord által a boer vezéreknél szóval tett ígéreteket hagyják következetesen figyelmen kívül, hanem rendszeresen arra törekednek, hogy a hollandiaikat Dél-Afrikából kipusztítsák. Emiatt természetesen egyre nő a boerok és a hollandiai afrikanderek elkésredése. Nem tekintve azt a hetvenöt millió frankot, amelyet a háború pusztítása által tönkre tett boerok mint kölcsönt kaptak, az angolok a béke egyetlen föltételét sem teljesítették. Az amnesia helyett csak egyes megkegyelmezés történt. A volt boer államok önkormányzatáról annyira nincsen szó, hogy a polgárok még semmitféle politikai jogot sem kaptak. A tisztelet helyett amelyet lord *Kitchener* a hollandiai nyelvnek ígért, intézkedések történtek, amelyek alkalmasak arra, hogy a hollandi nyelvet a hivatalból s az iskolából kiszorítsák. Nem csoda tehát, ha még azok a boer vezetők is, akik, mint *Botha* Lajos és *Delarey* tábornokok, mindig kellő mérsékletet tanúsítottak, most a legeszebb ellenzékbe mennek át. A legutolsó *heidelsbergi* boer gyűlekezeten bizonyult, hogy a boerok a legészantabb ellentállásra határozották el magukat. Az afrikanderekkel együtt egyetlen nagy politikai és nemzeti

pártot fognak alkotni és a déliai lakosságnak a boerok és az afrikanderek a tulajdoni többsége. Angolországot még nagy veszedelmek érheti. *Botha* Lajos tábornok szeptemberben vagy októberben ismét Európába érkezik, egyrészt hogy a boerok panaszait tudni adja az angol kormánynak, másrészt hogy a *Riefontein*ban föllállított hollandiai egyetem számára tanárokat szerezzen. Ez az egyetem teljesen magánjellegű lesz, mert az angol kormány megtagadja az egyetem támogatását és elismerését.

Botha Lajos, a harcra előkészült boerok egykori vezére, egy nyílt levélben tárgyalja a déliai iránti állapotokat és kifejezi az okait annak, miért elégedetlenek a boerok a dolgok fejlődésével. *Botha* kijelenti, hogy Chamberlain déliai iránti látogatása teljes kudarcra végződött és Déliai iránt azóta még rosszabbodott a helyzet. *Botha* elbeszéli, hogy kitér a boerokkal való találkozás elől és más forrásokból informáltatta magát. Chamberlain durván megsértette a boerokat. Transvaalban elviselhetetlen a hadiadó, amit Chamberlain csak azzal tudott keresztülvinni, hogy még elviselhetetlenebbel fenyegette. *Botha* azzal okolja meg a törvényhozó testületben való tagság visszautasítását, hogy az a testület nem a nép választottaiból kerül ki, hanem a kormány nevezi ki tagjait, akik tehát annak mandátusai. A visszahozás műve teljes fiaskó volt és Milnernek óriási eredményéről szóló táviratai a mesék országába tartoznak. A bizottságok még most is bejárják az országot, hogy az ugynevezett kegyadományokat szétosztják, de azok csak előlegeket adnak teljes biztosíték ellenében. A király azonban az iskolai rendszerrel a boerok gyermekeit el akarja angolosítani, különösen a történelem tanítását által. *Botha* hevesen kikel az ellen, hogy Déliai iránt sárga bevándorlók és idegen pénzemberek beavatkozásával meggyalázzák.

Fájdalom — ugymond — mély sajnálkozással kell kóns atáinom. hogy a kormány rendszabályait ebben az országban csaknem kizárólag a bányamagnások diktálják. Elérkezett az ideje, hogy szabadon, leplezetlenül beszéljünk és ne keltjük halgatásunkkal azt a látszatot, mintha helyeselnék a rajntun elkövetett jogtalanságokat. Csak az isten tudja, mily kilátásai voltak a kormánynak, hogy a boerok tiszteletét és bizalmát megnyerje. A boerok jellemének léreismerése azonban a kormányt az érelynék és a fajok asszimilációjának politikájára vezette, minek következtében elűnt a lehetősége is annak, hogy a boerok megmondhassák véleményüket a brit politika felől. Ok csak azt a politikát látják, amely apáikat elűzte a Fokföldről és Déliai iránt verbe, könnybe áztatja... Az egyetlen kiengesztelő jele a helyzetnek, hogy angolok és boerok e balsorsban egymáshoz közelednek. De ez nem olyan munka, amelyre a kormány joggal büszke lehetne.

Botha végül konstatálja, hogy a boerok éppenséggel nem lázadók, hanem oszónes türelemmel dolgoznak az ország helyreállításán.

A pápa halódása.

— A Budapesti Napló táviratai. —

Róma, július 17.

Két hete, hogy a pápa haldoklik ott fent a históriai ablak mögött, ahová ugyancsak két hét óta szorongva néz az egész világ.

Itt a Szent-Péter-terem találkozunk napról-napra: hírlapírók, pápai hivatalnokok, papok, orvosok stb.

Hét óra van és a hőség máris tűrhetetlen. Bulletin még nem jelent meg, de kézről-kézre járnak a lapok.

A *Voce della Verità* arról értesül, hogy *Mazzoni* és *Lopponi* elhatározták, hogy ma mellkascsapóást végeznek a pápán, ha a körülmények engedik. A *Messenger* jelentése szerint a pápa lézési nehézségei és a melle táján érzett kis fájdalom következtében izgatott volt, igen kevés bouillont vett magához és sokszor lethargiába esett, azonban el nem ájult, mint a múlt éjszakákon.

A tegnapi eseményekre kerül a szó. Mesélik, hogy a pápa tegnap megkérdezte orvosaitól, hogy meg fog-e gyógyulni. Az orvosok biztató szavaira mosolyogva így felelt:

— Ugy, ugy, én már meg fogok gyógyulni!

Monsignore *Massarento*, az ismert mecénás és milliomos, a legérdekesebb antik-gyűjtemények egyikének tulajdonosa; tegnap este a *Claudius* kápolna aajtánál ezüstpénzt dobott a nép közé, e felszólítással:

— Imádkozzatok a pápáért! Imádkozzatok a pápáért!

A kápolna mellett oly nagy tolongás támadt, hogy a rendőrségnek kellett közbelépni s *Massarento* rendőrök őrizete alatt tért vissza a Vatikánba, ahol lakik.

A Rampolla-párti lapok jelentik, hogy a pápa állítólag így szólott Rampollához:

— *Utolsó órámban is teljes bizalmamat bírja.*

Mazzoni félkilenc órákor reggel érkezett a Vatikánba és kilenc óra husz percor távozott. Az orvosok gondosan megvizsgálták a pápát. Azt hiszik, hogy ezideig a mellkascsapóás nem szükséges. A szentatyának nincsenek nagy légzési nehézségei, táplálkozik is, azonban nagy gyöngeségről panaszokodik. Esmélete tiszta és beszéget az orvosokkal. *Lopponi* kijelentette, hogy a szentatyája állapotában nem állott be változás.

Hire jár, hogy a pápának ma nyugodt éjszaka volt és több órát aludt. A városban az a hír volt elterjedve, hogy a pápán újabb mellkascsapóást végeztek, ez a hír azonban teljesen alaptalan. Az operáció éppen ellenkezőleg, csak ma fog megtörténni, ha a pápa ereje lehetségessé teszi. A pápa panaszokodik, hogy melbhartyáján szúró fájdalom érez. Az éjszaka folyamán többször erősítést vett magához. Általános állapota változatlan. A vese működése növekedik. *Mazzoni* állítólag így nyilatkozott egy újságíró előtt:

— Bár a pápa állapota állandóan komoly és veszedelmes, tegnap oly szimptomák merültek föl, amelyek, ha nem esznek, arra engednek következtetést, hogy a pápa állapotában kedvező fordulat állott be. Betegségében a stagnálás periodusa következett be, amely napokig, hetekig, sőt hónapokig eltarthat.

A pápán, bár elég jól aludt, az éjszaka folyamán az izgatottság nyomai voltak észlelhetők. A délelött kilenc órákor kiadott orvosi jelentés a következők:

A szentatyája az éjjel néhány órát aludt. Időközönként kissé izgatott volt. A melbhartyájában meggyülemlett váladék a már megállapított korlátok közt maradt, a nélkül, hogy komoly bajt idézne elő. Ósentsége közérzésében nem állt be jelentékeny változás. Érverés 88, lélegzés 30, hőmérsék 36.5. *Mazzoni*, *Lopponi*.

A pápát nagyon lesújtotta, hogy észrevette, hogy a pleuritiskus folyadék ismét fölszaporodott. Hiába mondták az orvosok, hogy más esetekben sokkal többször meg kell ismételn az operációt, míg a beteg folyógyul: *halálra fáradsan a pápa lehajította a fejét és egy szót sem szólott többé.* Később panaszokodott és jajgatott, amíg a karoszékre vitték, ahol ismét valamivel jobban érezte magát.

A Vatikánból jelentik, hogy a pápa állapotában bekövetkezett kedvező változás csak annak tulajdonítható, hogy tegnap este harmadszor is mellkascsapóást végeztek. Az orvosok ezt titkolják, de többen látták, amikor a lecsapolt izzadmánnyal megtelt üveget a pápa szobájából kivitték.

Róma, július 17.

A pápa folyton folyékony táplálékot vesz magához, azonban az orvosok ma kivánságára meg fogják engedni, hogy kevés szilárd táplálékot is vehessen magához.

A *Giornale d'Italia* szerint a szentatyája állapota, mely szerdáiig rosszabbra fordult, azóta változatlan. A pápa az elmúlt napokban oly gyengének látszott, hogy nem bíztak további ellenálló képességében. Minden várakozás ellenére a szentatyája állapota két nap óta nem fordult rosszabbra. Ez nem enyhíti állapotát komolyságát, azonban lehetségés, hogy a katasztrófa beállása több órára, vagy talán néhány napra elhúzódik.

Róma, július 17.

A pápa állapotáról este 1/8 órákor a következő orvosi jelentést adták ki: Ósentsége a napot meglehetősen nyugodtan töltötte és néha aludt. A közérzés valamivel emelkedettebb volt. Érverés 88, lélegzés kevésbé felületes, 32, hőmérséklet 36.5. *Mazzoni*, *Lopponi*.

Az orvosi jelentés közzététele után *Mazzoni* tanár eltávozott a Vatikánból, mire ósentsége *Rampolla* bíboros államtitkár fogadta.

Róma, július 17.

Megre *Pifferi*, a pápa gyónatója, ma reggel hosszabb időt töltött a szentatyája betegyája mellett. *Mazzoni* és *Lopponi* orvosok esti látogatása vagy 20 pererig tartott. Tanácsosnak vélték, hogy a szentatyát kérdésekkel ne farsasszák. A veseváladék és a közérzés tekintetében némi javulás

állott be, de az orvosok tisztában vannak azzal, hogy ez a javulás holnap ismét eltűnhetik. A katasztrófa bekövetkezése azonban mindenesetre elodázottnak tekinthető. A Vatikánban csend hol-nol ugyan, de már nincs sem bizalom, sem remény.

Páris, július 17.

Gibbons bíboros baltimori érsek ma délelött ideérkezett és a Szent-Szulpic-szanatóriumban szállott meg.

Ké lesz a pápa?

Az előkészületek a konklávéra serényen folynak. Már a terem díszítéséhez is hozzáfogtak. *Ferrari* bíbornok, amikor azt kérdezték tőle, hogy milyen kilátásai lesznek a pápaválasztásra, ezt felelte:

— A bíbornokok közt nálam sokkal érdekesebbek és tehetségesebbek vannak.

Az *Italia del Popolo*, a republikánusok lapja a következőképpen jellemzi a pápajelölteket. *Rampolla* kedvence a franciáknak és a szlávoknak, ellenben a magyarok és olaszok nem szeretik. *Gotti* szintén kedvence a franciáknak és a lengyeleknek, ennek következtében Oroszország és Németország gyanakvólag tekintenek rá. A jezsuiták nem szeretik, de a magyarok igen. A spanyolok és osztrákok gyanakszanak rá. *Oreglia* az összes hatalmak előtt, beleértve Oroszországot is, gyanus, Spanyol- és Franciaországot pedig nyíltan ellene van. *Ferrari* az olaszok és osztrákok nem szeretik és Németország sem szimpatizál vele. *Sarto* és *Capecelatro* liberális voltak miatt gyanusak, ezért a jezsuiták, valamint a bíbornoki kollégium nagy része ellenük van. *Agliardi* az összes hatalmak, főleg Anglia és az Egyesült-Államok szivesen látják, de keresztény-szocialista működése miatt jezsuiták nem szeretik. *Vannutelli* Szerafino Ausztria jelöltje, de Magyarországon szlavofil hajlandósága miatt nem szeretik. Németország szintén szimpatizál vele, Francia-, Orosz- és Spanyolország azonban nem. Testvérét, *Vinzenot* ugyanígy ítélik meg. *Svampát* Németország és Ausztria határozottan ellenzik, az Egyesült-Államok és Anglia pedig nem kedvelik.

Gotti bíbornok pártját ez idő szerint harminc-ötve teszik. Ezek között van a nyolc spanyol szerzetesbíboros és pedig *Netto*, *Steinhuber*, *Martinielli*, *Cesalis* és *Pierotti*, ezeken kívül *Rampolla*, *Manara*, *Boschi*, *Segna*, *Bacchieri*, *Ferrata*, *Cretoni*, *Satolli*, *di Pietro*, *Mocenni*, *Oreglia*, *San Miniatielli*, *Portanuova*, *Francianava*, *Respighi*, *Gennari*, *Macchi*, *Caviechioni*, *Taliani* és *Ajuti*, végül ugyancsak *Gotti* pártjához tartozik a francia bíbornokoknak legalább fele.

Vannutelli bíbornok pártja ellenben legfeljebb 19 emberből állhat. Ezek között van *Ferrari*, *Agliardi*, *Capecelatro*, *Vincenzo Vannutelli*, *Sarto*, *Richelmy*, *Prisco*, *Cassetta*, *Casali*, *Cavagnis*, *della Volpe*, *Tripepi*, *Nocella*, *Kopp*, *Fischer*, *Katschthaler*, *Goossens*, *Gibbons* és *Gruscha*.

Az ausztriai szláv kardinálisok pártállítását még nem ismeri senki, mert nem tudni, hogy az osztrák kormánytól nem kapnak-e külön utasítást.

A választás érvényességéhez, ha a konklávóban halvan bíbornok vesz részt, legalább negyven bíbornok szavazata szükséges. *Gottinak* tehát még öt szavazata hiányzik. Nem lehetetlen azonban, hogy az osztrák bíbornokok reá fognak szavazni és ez esetben megválasztása bizonyosnak látszik.

Gibbons amerikai bíboros, aki a konklávéra Európába utazott, tegnap *Havreba* érkezett, s egyelőre Párisba marad, míg a pápa halálának híre megérkezik. A *La Touraine* hajón, amelyen utazott, ártóttalan távirát úján kapott hírt mindennap a pápa állapotáról. Elmondotta, hogy tegnap a következő táviratot kapta: A pápa tegnap nagyon gyöngs volt, állapota ma változatlan.

A veto.

A *Popolo Romano* azt követeli az olasz kormánytól, hogy a veto-jog gyakorlását akadályozza meg, mert ez csak elhalasztás a konklávét és a kánoni szabályokkal ellentétben korlátozná a konklávó szabadságát. Pedig az olasz kormány a katolikus egyház jogainak legtermészetesebb védője.

— **A keztű alkonya.** Egy angol lap jelenti a keztűnek a divatból való kiszorulását és pedig azok által a csillagalakú brillánsokkal és más nagy drágakövekkel kirakott gyűrűk által, amelyeket a hölgyek olyan nagy előszeretettel viselnek az utóbbi időkben. Az ékköves gyűrűk egyébként már rég halális előnységei a keztűnek, nevezetesen a női keztűnek. Igen sok kénytömlősséget és bosszúságot okoztak a hölgyeknek. A keztűt nem lehetett felhuzni, ha csak egy-két számmal nem volt nagyobb, pedig a keztűt tudvalevőleg úgy szeretik a nők, ha szépen simul az ujjakra és a kézfejre. Ez tehát kellemetlen volt. De a keztű már csak azért sem fért meg a szép, csillogó gyűrűkkel, mert elrejtette őket, s mit érnek az olyan bármilyen pazar ékszerek, amelyeket mások nem látnak? Tehát ezen a bajon mindenáron segíteni kellett. Keztűt nem viselni akkoriban még nagy vakmerőség lett volna, ennek következtében kitalálták azt, hogy a keztűt fölött viseltek a gyűrűket, mint a Stuart-korszakban, vagy pedig áttört keztűt lett a divat, amely még előbbi korszakot jellemzett, amint azt sok festményen is látni lehet. De bizony az a két közvetítő módzat nem vált be, mindegyik ellen akadt kifogás. Eljutott a keztű végére ahhoz, hogy a felét elszakították. Ez a félkeztű, amely nem áll hadilábon már a ragyogó csillaggyűrűkkel, küzd most erősen az elismertetés ellen. Ugy minden-napi használatra már szépen elterjedt, de ünnepiesebb helyekre és alkalmakra még nem kívánják éppen befogadni. Minden attól függ már most, hogy a keztűt és a csillaggyűrűt közül melyik az erősebb. Ezidőszent a nők inkább védelmezik szép gyűrűiket és szívesen esatlakoznak keztű-ellenes hangulat dolgában a férfiakhoz, akik immár a keztűt csak a szükség szerint pártolják. Keztűt húznak, ha fáznak s ha kezüket a piszkolódás ellen akarják megoltalmazni. No meg báli teremben is elviselik, de már azért nem igen sokan huzzák fel, hogy valami ellenfélnek alkalom adtán odavessék. Erre a műveltet találunk elég sok más módot. De visszatérve a nők félkeztűjére, el lehet mondani, hogy ebben a formában óvhatná meg leginkább az egzisztenciáját, hacsak nem történik meg az a csoda, hogy a brillánsgyűrű visszavonul. Amire kevés kilátás van.

— **Báró Jacques d'Adelsward.** Az a párisi botrányper, amelynek hőse báró Jacques d'Adelsward, mind nagyobb hullámokat vet. A báró, mint megállapították, benső barátja egy híres párisi írónak, aki őt a „fekete mise” misztériumaiba bevezette. Az eset különben annál is inkább afféle „irodalmi” jeleget ölt, mert maga a báró is működik irodalmi szférában az irányzatok tartozik, amelyet Wilde Oszkár Angliában képviselt, aki tudvalevőleg eltelvejedéseitől többévi fegyházát szenvedett s testében-lelkében megtörtött negyvenéves korában meghalt. Adelsward bárót eredetileg a diplomáciai pályára szánták, de ő kijelentette, hogy mint szabad író és költő akar munkálkodni. Mint költőnek nagy hívatást kell betöltenie, tudillik hirdenie kell az emberiségnek a szépség új kultuszát. Első verskötetében, amelyet mint tizenöteves ifjú adott ki Genében, Ebauches et Debauches cím alatt, a „modernnek” szenvedélyes hívűl mutatkozik be és lendületes költeményekben ünnepli az „új szépséget.” Egyszermind egy is hangoztatja a kötetben, hogy ellensége az asszonyoknak, akiket szépséges, hazug, minden igaz észre képtelen lényeknek ismert meg. Letartóztatása eleinte éppenséggel nem volt rá hatással, de az első éjszaka, amelyet a vizsgálati fogházban töltött, teljesen átalakította. Mikor de Nolles vizsgálóbíró előtt megjelent, halálhalálvány lett s nem volt már rajta az a válfűző, amely egy nappal előbb még karosvá tette. Rögtön egy nyilvánvalóan betanult beszédbre kezdett, amelyben kifejtette, hogy teóriáit majd a tárgyaláson fejtheti ki. Három kis fiut vezettek be azután, akik a báróban rögtön ráismertek „Astarte papjára.” A báró mosolygva hallgatta őket. Mikor azonban anyja a vizsgálóbíró szájába belépett, tómpán felsikoltott és összerohadt és keservesen zokogva a menyasszonya nevét mondogatta.

— **Árverés a főkapitányságnál.** A székes fővárosi államrendőrség főkapitányságánál az 1899-ik évben bünyűgyekből kifolyólag letétele helyezett és tulajdonosaik által mindaddig át nem vett tárgyakat, valamint az ismeretlen öngyilkos után maradt holmikat e hó 27-ikén délelőtt 8 óráig kezdve nyilvánosan árverezik. Az árverés a főkapitánysági épületben lesz.

— **Eltévedt ágyugolyók.** Temesvárról jelentik, hogy Németh József püspök házának udvarán ma délelőtt fél tizok három vak-ágyutöltés fölröbbsant, de kárt nem okozott. A városban az a hír terjedt el, hogy dinamiterőnyt történt és az eset így nagy izgatótságot keltett. A vizsgálat kiderítette, hogy az ágyugolyók a tüzerkaszárnyából lövőgyakorlat közben röpültek át a több száz méter távolban lévő ház udvarára.

— **Részeg merénylő a királyi páholyban.** Athénből jelentik, hogy Faleron kikötő-város nyári színházában tegnappelött rendkívül izgalmas jelenet történt. A színházban egy francia társulat vendégszerelap, amelynek előadásait a királyi család tagjai is látogatják. Tegnappelött a királyi család részére főntartott páholyban Konstantin trónörökös és neje, Zsófia hercegnő foglaltak helyet. Előadás közben a páholy nyitott ajtaján behatolt egy ember és gyalázó szavakkal illette a trónörökös-párt karját telemelte és Zsófia trónörökösünre akart rohanni. A trónörökös, aki nagyon erős ember, fölugrott, megragadta a támadót, a páholy falához szoritotta, azután kilökte a páholy ajtaján. Az egész eset oly gyorsan történt, hogy a rendőrszűviselőknek akik odasiettek, már nem volt idejük, hogy közbelépjenek, s csak annyit tehettek, hogy a támadót letartóztatták. Mínt hogy az eset a közönséget rendkívül fölzigatta, a trónörökös-pár újra elölgálta helyét a páholyban és kezével intett, hogy az előadás folytathatók, ami meg is történt. A trónörökös-pár végig ottmaradt az előadás. A letartóztatott ember Kavalleri nevű lakoslegény. Azt vallotta, hogy teljes részeg állapotban követte el a merényletet és már másnap semmire sem emlékezett, sőt tiltakozott az ellen a fölvetés ellen, hogy ő a trónörökösűt bántani akarta volna. A trónörökös közbelépésére szabadonbocsájtották.

— **Indian baskets.** Chicago és New-York előkelő hölgyei most valami új szórakozást találtak ki maguknak, hogy unalmukat elűzzék. Kosarakat fonnak, még pedig azok szerint a mitűtkszerint, ahogy a vörösbőrűek fonják. Persze olyan tökéletességre nem tudják vinni a kosárfonásban, az ő kosarai nem olyan eredetiek, de azért fonják ezeket a kosarakat, mert az most előkelő. Egyébként az eredeti indiánkosár olyan ritka, hogy nemrégiben vagy százhatalvan forintért vettek meg egyet.

— **Mallomos bankár a szegényházban.** New-Yorkból érkezik a hír, hogy Bodesch-Bettelheim Adolt volt bécsi bankár az otáni szegényházban heivenes korában meghalt. A Bettelheim név nagyon ismeretes volt nemcsak Bécsben, hanem a külföldön is. A nyolcvanas évek végén és a kilencvenes évek elején nagy szerepet játszott a fináncvilágban bankháza révén. 1894-ben aztán az a hír terjedt el, hogy Bettelheim bankár elűnt. Ez a hír rendkívül nagy feltűnést keltett. Csakugyan elűnt és több százezer korona erejéig károsította meg kliensét. Általános részvét támadt az özvegy iránt, akit férje cserbenhagyott. De néhány nappal a bankár elűnése után csak újabb, még pedig szenzációs fordulat állott be a dologban. Pozsonyban kifogtak egy holttestet a Dunából s abban Bettelheimot agnoskálták. Ettől kezdve Bettelheim meghalt a hatóságokra nézve, az államügyész beszűntette az eljárás. Az özvegy iránt még nagyobb lett a részvét De még nagyobb lett az ámulat, amikor egy szép napon az özvegy is elűnt Bécsből s kitűnt, hogy Amerikába utazott a férjéhez. Mert Bettelheim bankár nem halt meg, nem az ő holtteste volt az, amelyet a Dunából kifogtak, ő ellenben Bodesch név alatt lapangott. Feleségével eljászta az agnoskálási jelenetet, kihívta magához s végül hamarosan ott is nevet szerzett magának. Ott is bankházat alapított szóhá-mossáig a'apon, kilenstét értéketlen papirokkal csapta be ezen a réven sokszor szerepelt a bíróság előtt. Sokáig nem tarthatta fenn azonban magát, tönkrement, egy lap leleptezte mint Bettelheimot s végül olyan nyomorúságba jutott, hogy betevő falatja sem volt, betegsége esett a feleségével együtt. 1901. decemberében, mikor már koldussá lett, éhínszaba estek, Friedmann, a newyorki Café Central tulajdonosa lépett közbe az öreg házaspár érdekében s fölvetette Bettelheimékat a városi szegényházban. Félésztendővel ezelőtt halt meg a bankár felesége s most követe asszonyát a mindent megváltó halálba a szorongósten életű bankár.

— **A tanító egyesületek újjászervezése.** Kiválóan fontos tárgya lesz a hazai tanító országos bizottsága ez idei nagygyűlésének azon kérdés megvitatása: miként volna szervezendők az egyes tanító-egyesületek, hogy a nevelés- és oktatásügy előmozdítása céljából az eddigig nagyobb tevékenységet tethessenek ki? A Szatmármegyey Általános Tanítótestület nagybányai járásékor a bizottsághoz be-küldött véleményében javaslata hozza, hogy szüntessék meg az ugyanevű tankerületben jelenleg jennálló 2-3, sőt több tanító-egyesületet s a tankerület összes tanítót (vívó) egy egyesületbe képezzék, melynek a tanügy iránt érdeklődő egyének is tagjai lehessenek. A tankerületenkint alakuló tanító-testületek alkossak aztán a Tanító-Egyesületek Országos Szűvetségét. Mindazon tanítók, akik államszűvetségben részesülnek, kötelezett tagjai legyenek a Megyei Általános Tanító-Testületnek.

— **Letartóztatott anarkista.** Az angol rendőrség megkeresésére Genából küldött jelentés következtében Liverpoolban a Flamins fedélzetén letartóztatott egy Casali nevű anarkistát, akinek anarkista iratokat találtak. Casali negyedféltét töltött börtönben lopásokért.

— **Az „anzix” őse.** A dolog úgy áll, hogy az ember nem igen szokta megjelölni azt az időpontot, amelytől valami divat, intézmény, hóbort, vagy más efféle kezdődik, — akkor, amikor kezdődik, hanem rendszeren úgy kell fáradságosan visszafelé kinyomozni az eredetet. Az „anzix” hivőinek nagy megnugvására szolgálhat, hogy immár tudományosan kutatják, hogy mikor is született meg a képeslevelezőlap őse, vagy akár csak a sejtelmé is. Mert az ilyen nyomozásnál elég ha, tessen jelen esetben, olyasvalami lapocskát fedeznek fel a régmúltban, amelyre csak egy kiesít is rá lehet lehet fogni, hogy abból fejlődhetett ki a képeslevelezőlap. Eddigél 1870-ig tudtak ebben a tekintetben visszamenni, de csak úgy, hogy az egyesek által kedvetlemből berajzolt lapokat is tekintetbe kellett venni. Most John Grand-Carteret angol író az „Almanach de la petite poste de Paris”-ban 1777-iki kelettel egy cikket talált, amely bizonyára büszkévő teheti a lelkes képeslevelezőlap-gyűjtőket. Mert mégis csak nagy különbség az, hogy hirtelen csak egy teljes századdal lehet megőregíteni az „anzix” családfáját. Ebben az almanachban ugyanis a következő sorok is olvashatók: „Posta utján szerencsét kívánnak, vagy üdvözlik egymást az emberek a legkülönfélébb alkalomból vészt rajzollattal, sőt gyakran irással is ellátott kártyákkal, bárki által megtekinthető módon. Sokat beszélnek erről a találmányról, amely Desmains vésznöktől ered. Sokan úgy vélekednek, hogy ezen az uton a cselédek gonoszágára tápot kap, mert ilyen módon alkalmuk van arra, hogy gazdáiknak a titkait kikutassák.” Kétszegtelen ebből a cikkből, hogy az „anzix” őselít ezt a Desmains-féle találmányt kell elfogadni. Aki nem akarja elfogadni, nyomozzon tovább.

— **A Vezuv háborgása.** Nápolyból írják: Néhány nap óta a Vezuv kitörése olyan veszedelmes, hogy a hegy lábánál levő községek már minosen teljes biztonságban. Julius elsőjén este nagy lávaömeget dobott ki a hegy és a vérvörös lángeső jó messzire elvillágitott. De ez csak bevezetője volt a július 2-ikán történt rettenetes kitörésnek. A nyugtalan, egyre háborgó hegy a megmérhetetlen lávaömeget egész kétszázötven méternyi magasságba lökte föl. Felkört leírva, a kráterről körülbelül ötszáz méternyire hullott a láva a földre. Nemrégén báró Bagnasco palermói képviselő a megengedtetnél kissé jobbebb talált menni a kráterhez, de keservesen megbáta, mert a vulkán egyszerre lávát hányt és a báró arca veszedelmesen észégett. Matteuci tanár, a vezuvi obszervatórium igazgatója azt mondja, hogy a kráter most gyökeres átalakuláson megy keresztül, mert a kráter fal a lávatömeg nyomásának és a forró gázoknak már nem sokáig tud ellenállni. Ha ez igaz, akkor semmi sem tudja föltartóztatni a mindent megperzselő lávafolyamot és a Vezuv kráterén levő községek komoly veszedelemben vannak.

— **A cukor ára.** A fűszerkereskedők egyesülete, amelyhez csatlakoztak: a budai kereskedelmi társulat, a fővárosi k-s- és közepkereskedők társulata s az óbudai szatocsok egyesülete, felhívást küldött szét tagjainak. A kokcakukrot a kereskedők 49 kilogrammonként kapják s fizetnek érte 50 kilogrammot, tehát a veszteség 2%. Az említett egyesületek vállalkoztak arra, hogy a detail-cukorárakat közöttben megállapítsák és ennek a megállapításnak betarisáról gondoskodnak. Az egyesületek törekvéseiben a cukor-nagykereskedők is egyelértenek. A nagykereskedők egyesülete határozatlanlag kimondta hogy a kiskereskedők mozgalmát pártolja s határozatainak érvényűt jog szerzeni. A fűszerkereskedők egyesületének elnöksége a fővárosi kereskedőknek gyűjtőitüket küldött szét aláírás végett.

— **Egy százados balesete.** Említettük, hogy Novák János 46 éves nyugalmazott százados, aki Losoncziórt jött a fővárosba, tegnap a Dobrecen-szállodában morfiammérgezés tünete között megbetegedett. A százados bevitték a Rókus-kórházba, ahol ma reggel meghalt.

— **Emberévő asszony.** Kairóban a minap a lakosság nagy izgatottsága között vizsgálati fogságba vetettek egy emberévő asszonyt. Régibb idő óta híre járt, hogy egy asszony a kurkievi kerületben lévő Kair-Sakrób elragadja az utcán játszósdó gyermekeket és fölfaia őket. A hatóságok nem törődtek a dologgal, mert hihetetlennek tartották. Mivel azonban a panasz egyre sürűbb lett, titkos rendőrt küldtek Kair-Sakrba, aki rajta is kapta a szűrnyeteket, amikor emberhust fogyasztott el. Most már senki sem vonja kétségbe, hogy egész sereg elűnt gyerek ez asszonyi kannibál áldozata lett.

— **Öngyilkos számtiszt.** Szatmárról táviratoz-zák: Berencei Kovács Dezső vármegyei számtiszt ma sziven lögte magát és szűrnyet halt. Tetteinek okát zialát vagyoni viszonyaiban keresik. Öpöse, Elemér, a mult héten lett öngyilkos.

— **Lemészárolt kereskedők.** Hamburgból táviratoz-zák, hogy Matukióból érkezett hírek szerint Howard angol kereskedő, aki az Admirális-szigetekeken cserekereskedelmet űzött, a bennszűlőttek alkal-mazóitával együtt lemészárolták.

— **A horvát zavargások.** Zágrábból táviratozzák, hogy Jemersic krupnikopoljei plébanost és Schuster káplánt akiket távirati iratok terjesztéséről 6 havi fogságra ítélt a törvényeszk, ma a felelvitel bíró-ság döntéséig ideiglenesen szabadlábra helyezték.

Zágrábból táviratozza tudósítónk, hogy a rendőrségnek biztos adatai vannak arra, hogy a legutóbb megkísérelt dinamit-merényleteknek politikai jellegű volt. A merénylő ugyanaz, aki a magyar államvasutak üzemeltetését is fel akarta robbantani. A bomba-vevő az új bűn bevonulások nagy merényletet akart végrehajtani. Az utóbbi időben politikai személyiségek egyre-másra kapnak fenyegető leveleket.

— **A vasárnapi munkaszünet új rendeje.** A vasárnapi munkaszünet legutóbbi rendezése ügyében az érdekeltek sok minden módosítást kívánnak. Ma a vidéki pékmezterek küldöttség útján terjesztették a kereskedelmi miniszter elé az óhajtatásukat.

Kristófy János, az aradi Kereskedelmi és Ipar-kamara elnökének vezetése mellett ma délután az ország negyven vidéki városából nagyszámú küldöttség tisztelettel Láng Lajos kereskedelmi miniszter-nél. A küldöttség felelőseire részvétel a deputáció-ban Gelléri Mór, az Ipar-Egyesület igazgatója és Spolarits György, a fővárosi sűrűipar-terület élnöke is. A küldöttség eladta azokat a hátrányokat, melyekkel a vasárnapi munkaszünet új rendeje a vidéki sűrűipar névére jár, ígérte oly helyeken, ahol hétfőn hitvány van, amely a sűrűipar legjobban napja. Rész eseten felsorolta a vidékiek kívánalmait s miután a munkások méltányos követeléseinek teljesítését a maga részéről is hangsúlyozta, 400 vidéki sűrűipar-terület nevében kéri azt a lehetőleg biztosítást, hogy bizonyos megszorítással hétfőn reggelre is lehessen süteményt előállítani. A szegedi, kassai, pápai, nagyvárad, soproni és pozsonyi küldöttség is előadta speciális panaszait, melyek közül felemlítendő az, hogy a házipari sűrűipar konkurrálnak az ipari sűrűipar-kel s hogy a határszélén (Pozsony, Sopron) bécsi és más ország sűrűipar-terület foglalta el hétfőn a rendezet piact. Láng Lajos miniszter miután az összes felszólalásokra egyenként válaszolt, végül arra kérte az irásokat, hogy a jövő hónapra tervezett országos összejövetel alkalmával találjanak a munkásokkal egyetértően egyöntetű megoldást a kérdés összes részleteire névére és ő szívesen fog ehhez a maga részéről hozzájárulni. Addig viselő a mostani rendelet következményeit türelmével. A küldöttség tagjai a legjobb reményekkel távoztak a kihallgatásról.

A fővárosi fűszerkereskedők mozgalma indította a vasárnapi munkaszünet szabályozása tárgyában kiadott miniszteri rendelet az intézkedésének tenntartása érdekében, hogy a bodegások és csemegekereskedők üzletüket ugyan, ugyan a rokon szakma-beli fűszeresek, vasárnap délután megszakszák nélkül zárva tartani kötelesek. A rendelet kibocsátása előtt agyanis a bodegások és csemegekereskedők üzletüket vasárnap délután 6 óráig 9 óráig nyitva tarthattak, azonban azzal a korlátozással, hogy az elárusítást csak a tulajdonos és családtagjai végezhetik. Ezt az előnyt a miniszteri rendelet megszüntette. Figyelembe vévén azt az ismerti visszaélést is, hogy a vasárnap esti elárusítást az alkalmazottak is végezték. Miután a rendelet módosítása érdekében a bodegások ismét gyűlésnek, a fővárosi fűszerkereskedők egyesületükben ma népes gyűlést tartottak, amelyen elhatározták, hogy a miniszteri rendelet erre vonatkozó intézkedésének tenntartását a kereskedelmi miniszterrel memorandumban fogják kéri és megokolni, amelynek szerkesztésével dr. Gyarmati Viktor, a Fűszerkereskedők Egyesületének ügyészt bízták meg. A memorandum egy monstre küldöttség fogja ányújtani. A fővárosi csemegekereskedők egy része arra való tekin-tettel, hogy tegnap a csemegekereskedők egy része értekezletet tartott az esti 6–9 óra-ig való üzletnyitás érdekében, elhatározták, hogy holnap gyűlést tartanak aziránt, hogy a vasárnapi munkaszünet tárgyában legutóbb kikocsajított miniszteri rendelet érvényben tartassék. Ez okból az ez állásponton levő csemege-kereskedők küldöttségét menesztik a kereskedelmi minisz-terhez.

A vasárnapi munkaszünetről minap kiadott miniszteri rendelet sok zavart csinált az iparokl-árusok között. Ma az öszerekek küldöttsége járt a polgar-mesternél s arra kérte, hogy a főváros engedje meg, hogy az öszerekek vasárnap délelőtt 10 óráig árusít-hassanak az öszere-tőszedésben. Halms polgar-mester kijelentette a küldöttségnek, hogy kérelmüket a város nem teljesítheti, mert a kereskedelmi miniszteriumban szerzett értesülése szerint a miniszter legközelebb a főváros egész területén meg fogja tiltani a vasárnapi árusítást.

— **Amiért feygelmi jár.** Félhivatalosan jelen-lik: A fővárosi sajtóban e napokban egy hír jelent meg, mely szerint egy aradmegyei szolgabíró azzal a megokolással, hogy nem ért németül, nem vette tudomással a most rendőrségnek egy sürgönyét. Illetékes helyről most úgy értesülünk, hogy a szolgabírót azért a mulasztásért felelősségre fogják vonni és ellene a hivata-li eljárás feygelmi uton megindítják. Ugyanis egy fennálló körülrendelet értelmében a hatóságok tartoznak az Ausztriából érkező németnyelvű ügyiratokat, amennyiben azokhoz magyaryelvű fordítás nincs oszoltva, elfogadni, és ha nem értik meg, magyar nyelvre lefordítani. Ez a szabály viszonszásságon alapszik és ezt magyar részről szigoruan meg is tartják. (De vajon osztrák részről is megtartják-e?)

— **Csendélet egy szegényházban.** Eszékről jelen-lik: A városi szegényház két lakója Klem Mihály

és Pavosevic Ferenc között csekély okból verekedésre került a dolog, miközben Klem halálos sérülést szenvedett. Az eset annál nagyobb feltűnést kelt, mert Pavosevic még három év előtt városi képviselő volt. Pavosevicet letartóztatták.

— **Halálözás.** Várna Fülöp fővárosi könyvnyomdatulajdonos, a *Vallalkozók Lapjának* és a *National Lapoknak* kiadója, aki egyike volt a legrégibb magyar nyomdászoknak, Budapesten hatvanegyes éves korában meghalt.

Szerényi Kázmér gyógyyszerész július 16-án, 61-tének 50-ik évében Ujpesten meghalt.

— **Vasuti szerencsétlenség.** Nápolyból táviratozzák: Az expressz-vonat, mely reggel 7 óra 34 percor indult Reggio di Calabria, hibás váltóbeállítás következtében a pályaudvarról mintegy 300 méternyire kisklott. Három kocsi, közöttük két harmadosztályu, felborult. A mozdonyvezetőnek sikerült a vonatot azonnal megállítani. Mintegy 15 személy sérült meg, de nem súlyosan.

— **Megvesztegetett parlament.** Fock st.-louis államügyész a legutóbb érdekes statisztikában állítja össze azokat a megvesztegetési eseteket, amelyeknek a Missouri állam törvényhozása körül jött nyomára. Így elsorolja azokat a törvényjavaslatokat, amelyeknek elfogadását vagy elvetését pénzzen válték keresztül, sőt még az összegeket is pontosan meghatározza. A jegyzék, amely pedig bizonyára hiányos is, nem kevesebb, mint 70 olyan törvényjavaslatot említ, amely kizárólag a Ring pénzének köszönheti létét.

Fock statisztikája szerint összesen 321.300 dollárt költöttek a „törvényhozára”. A legtöbbet fizették közt a helyen áll a st.-louis-i *Transit Company*.

A társaság 160.000 dollárral tudta kivinni egy törvényjavaslat elfogadását, amely jóváhagyja az összes st.-louis-i közúti vasutak egyesülését és trüszjét. De még ennél is nagyobb összegget volt kénytelen az említett társaság a városi tanács tagjainak kárpót-lásul fizetni a-ért, mert a törvény jogerőre emelkése után az egyes részvények és bondok ár-folyama hirtelen nagy mértékben esőkent. Második helyen az ottani sűrűipargyárosok trüszje áll, amely 25.000 dollárt fizetett annak a törvényjavaslatnak a koresztülviteléért, amely mindenféle sűrűipar, amely nem a trüszbeli gyárakból került ki, ártalmatlan minősít és az államba való bevitelét ellátja. A tankönyv-trüsz 20.000 dollárt fizetett, a cukor-trüsz 10.000-ot, a dohány-trüsz 5000-ot egy-egy rájuk névére keveszt törvényjavaslat vagy bill érvényre jutásáért. A tankönyv-trüsz azt vitte ki, hogy az összes nyilvános iskolákban csak a trüsz könyveit használhassák. A cukor-trüsz a dohány-trüsztel egyetlenben már azért fizetett, hogy az érdekeiket fenyegető törvényjavaslatokat ne engedjék törvényerőre emelkedni. Valóban igen tanulságos módon mutatja be ez a bün-lajstrom az amerikai „üzleti szellem” sokoldalúságát.

— **Helyreigazítás.** A *Jó Egészség* című lap köz-lése nyomán a napokban irtnak *Bereghy József* fővárosi testgyógyász működéséről. Bereghy József most levelet írt hozzánk, amelyben bejelözi, hogy a nevezett szakipar részéről méltatlanul érte támadás. Való-lannak mondja, hogy bárkit is orvosi honorárium iránt perelt volna s az sem telet meg a valóság, hogy a VIII–X. kerületi kir. járásbírósnágnál kereske-vel az az alapon utasították el, hogy gyógykezelés címén semmit sem követelhet. Egy követelését nem gyógykezelés, hanem svéd gyógygimnasztika és masszázstörtént kezelés címén fennállt és azért gutasították el, mert a követelés fennállását sem okirattal, sem tanúkkal nem igazolhatta. A vonatkozó 64.528/93. számú miniszteri rendelet szigorú betartása mellett, minden egyes nálam jelenkötő beteget — ugymond leveleiben — orvos által megvizsgáltatók és csak orvosi javaslat szerint kezeltem a beteget, masszázst, svéd gyógygimnasztika, esetleg testgyógyászati céljából az én speciális fiziko-mechanikai eljárásom útján. És mindez állandó orvosi ellenőrzés mellett történik. Igaz ugyan, hogy orvosi diplomám nincsen, de nem is geráttam magam orvosként. Egy tevékenységi körtömmnek megfelelő képzettséggel bírok, erre vonatkozólag hivataozom Stockholmban Hart-lins tanárnál, Kjelben Esmaroh tanárnál továbbá a tomszki, irkuzki és moszkvai orvosi kamarák területén, ezen kamarák engedélye alapján folytatott összesen 16 évi gyakorlatomra és a moszkvai császári egyetem kirurgiai klinikáján kiállított képesítő okmányra. Az ellenem irányuló közlemlények azt az állítást, hogy „aligha létezik valaki a földetkén, akét én meggyógyítottam volna” fényesen megcáfolják a kezeim közt levő közzönb levelek. Végül bátorodok utalni a kezelte betegke belegyógyezésével áltam közzéemlére kitélt fényképbőlvelekre, amelyek a kezelés előtt és kezelés után fölvelet fotográfák szembeállítás által, testgyógyászati sikereim legklasszikusabb bizonyítékai.

— **Az egyetlen néger nemes.** A napokban halt meg Londonban sir Lewis Sámuel, az egyetlen néger, aki nemességet kapott. Lewis 1843-ban született Free-tonban, a Joruba-négerek törzseből. Már korán mutatott hajlandóságot a tudományok iránt s atya Lon-donba küldte tanulni. A fiatal néger oly jól végezte tanulmányait, hogy 1871-ben ügyvédé avatták. 1893-ban a Szent Mihály- és Szent György-tereket kapta és három évvel később Viktória királyné nem-esi rangra emelte.

— **Asz apadás.** Az árvízveszedelem a mai nap-pal az egész országban megszűnt. Általános az apadás a Vág mentén s a Dunán egész Paksig, azontok a környékeken, ahol veszedelemtől egyáltalán tartani kellett. Budapesten a víz tegnapi óta 35 centimétert apadt s mai magassága 22 fok meleg mellett 562 centiméter. Tekintettel a veszedelem megszűnésére, a mai naptól kezdve már nem adnak ki hivatalos jelentést a vízrajzi viszonyokról. Ma különben a propellerek is rendszeren közelednek más s miután a Duna visszatért medrébe, a gőzhajók társaság tőmerek munkással hordatja vissza az alsó rakodóparton levő raktárakba az áru-csomagokat, amelyeket az áradás miatt a Ferenc József-ter mentén helyzetett el. Az áruk beraktározá-sa ma már akadálytalanul folyik, de igen sok munkás dolgozik az áradás következtében lerakódott iszap eltávolításán.

A Magyar Királyi Államvasutak *galánta–szolnai* vonalán az árvízokozta összes pályarongálások helyre-állították. A *lipótvár–szolnai* irányban az 1412. számú, ellenkező irányban pedig a 1405. számú vonattal az összes forgalmat megnyitották.

— **A halott feltámadása.** Bardelloban, az olasz Varese tartomány kis falujában néhány nap óta a legnagyobb izgalommal tartja a lakosság egy esemény, amely, bár komoly lapok külön tudósításuk alapján számolnak be róla, nem kevésbé bibetetlen-képen látszik. Nem kisebb dologról van szó ugyanis, mint hogy egy Bardellonából való legény, aki az aduai ütközeten, melyben minden olasz sebesültet és fog-lyot leglyilkoltak s aki az esetek lajstromában szerepelt és akit hozzátartozói keservesen el is sirattak, hazatért. A legutóbbi vásár napján egy fiatal koldus jelent meg Bardellonában, akinek nyakán a követ-kező felirás tábla lógott:

— **Legyetek irgalommal szegény siketnéma iránt, aki az abysziniaiak vadságának áldozata.**

Mikor a faluba ért, egyenest annak a ház-nak tartott, amelyben szülei és testvérei laktak és néman alalmazniért könyörgött. Huga elolvasta a táblán a felírást s azt írta egy papírosra, hogy nem ismerle vajjon Aduában esellet bányját? Hoz-szagas unozásra leírta válaszképpen a koldus, hogy Barassi Giuseppe, a leány bátyja jobárta volt s egymás mellett küzdöttek Aduánál. Sok társukkal egyetemben az ellenség közé keveredtek s mind a ketten megsebesültek. Egy bokor mögé vonulva, jól látták, hogy az abessziniaiak végigjárják a csatateret s akiben egy szikra életet fedeznek lel, a legkegyet-lenebbül leglyilkolják. Öket szerencsére nem fedez-ték föl, mire megkezdődött kínos vándorlásuk. Giu-seppe sebei és a nagy fáradság következtében né-hány nap mulva kiszervekedt. Ő maga gyökerekből és favelekből táplálkozott, a vadállatok ellen szu-ronyával védekezett, az éjszakákat magas fákon töltötte. Végre megkönyörült rajta egy abessziniai nő, női ruhába bujtatta és elkísérte a tengerpartig. Egy vitorlás hajó, amelynek olasz ember volt a kapitánya, fölvetta és a konyhában teljesített szolgálati tevében elszállította — egész Afrikát meg-kerülve — Olaszországba. A házbeliek folytatták a faggatást, mire kitűnt, hogy a szegény nyo-morék bámulatosan tájékozott minderről, ami Giu-seppe elutazása előtt szülei házában és falujában történt. Olyan jelentéktelen dolgokat el tudott mon-dani, amiket barátjától nem halhatott. Mindezek után az arconásai is egyre ismerősebbeknek kezdtek tetszeni s anyja, testvérei több határozottan meg-voltak róla gyözödvé, a hogy a siketnéma koldus az ő tulajdon fia. Megismerte benne Giuseppe-t a né-néje is, akitől hét évvel azelőtt elbuzszott s végre maga is könnyezve vallotta be a koldus, hogy ő az elvesztettnek hitt Giuseppe. A falubeliek közt mindazonáltal akadtak kétkedők. Kivált az a kö-rülmény tettelt gyanusnak, hogy egy utlevet ta-láltak nála, amely Cannoból való Zanini nevű emberre szölt, aki husz éves és hírhedt szimuláns. A siketnéma azonban minden próbát néyenes kiál-lott. Jövő vasárnap lényes ünnepségre készül a falu népe, melyen a szomszédos környék népe is részt fog venni.

— **A német idézés.** Egy estülap köz-lése nyomán *Herr Stuhlrichter Julius David* címen a napokban megirtuk, hogy a mossocz-zói járás szolgabírója német nyelvi idéző-cédulákat küldözget a felelkek. *Zorkóczy Tivadar*, a járás szolgabírója most nyilatkozatot küldöt be nekünk, amelyben ezt a felvilá-gosítást adja a dolgról:

Járásában, a tótáság közepette, valóságos etnog-ráfiai osodaképpen hét német „közseg” van, amelynek lakói azonban hazafias érzésben semmi szembemhányást sem érdemelnek. Addig, amíg a magyar nyelvben kellő jártasságot nem szerzednek, amig valamennyi német közsegben nem lesz állami iskola, hogy hatásuk nyilván-hasson, megérdemlik azok a jóvávalt németek, hogy közigazgatási ügyekben anyanyelvükön kapjanak idé-zést, aminthogy a jelen esetben is németajku felek (erdei munkások) kaptak német idézést. Germanizá-lásról tehát tiszta németajku lakossággal szemben szó

sem lehet. A főszozabiró kijelenti, hogy nemesek hivatalánál, de családi tradíciójánál fogva is, szolgabírájával együtt, minden kínálkozó alkalmat készséggel fölhasznál arra, hogy járásában a magyar állam-eszmének híveket szerezzen. Ami pedig a germanizálás áldozatánál feltüntetett Varga Józsefet illeti, nem az ő járásához tartozik, hanem mint Turócszentmárton község szolgája, a másik járás hatáskörébe esik, így tehát na Vöröladung-ot kapott, azt nem tölte csak, mivel Varga Józsefet a turócszentmártoni főszozabiró idézte meg és hallgatta ki.

— **A világ legnagyobb szállója.** Érdekes adatokat közöl a new-yorki *Astoria-Höle*ről a *Figaro* egyik közlebbi számában Jules Huret, aki lapjának megbízásából már hónapok óta Amerikában utazgat. Rengeteg épület az a szálló; emeleteinek száma 17, szobái 1500, s a maga egészében olyan mint egy kisbél város, amelynek önálló telefonhálózata, távíróközpontja van, amelyben egy sereg orvos áll a vendégek rendelkezésére, s amelyben külön csöpposta működik, mely a portánál beadott névjegyet vagy levelet az egyes vendégszobákba szállítja.

Az 1500 közül 1200 szobának külön fürdőszobája van, melyben az ember a nappal és éjszaka bármely órájában kedvére meleg vagy hideg vízben fürdhetik. A szálló legérdekesebb látványai közé tartoznak a földalatti helyiségek. Az épületnek t. i. két földalatti emellete van. Az első, vagyis a föld szintéhez közelebb eső emeleten fodrász-műhelyek vannak férfiak és nők számára, a pédcuorúk és maniorúk műtermei, orosz gőzfürdő, továbbá a szálló gondnokának helyiségei, melyekben az árukat veszi át és számon tartja a konyhák, a kenyér- és finomsütődék készleleit, a szivarkészletet, a borpinéket, a konzervkamrákat, a mosó- és sütőgépek készlezeit. Ezen a földalatti emeleten van továbbá a személyzet számára való ebédlőterem. Megannyi rengetegmértű helyiség, amikből kényelmesen kifutna egy második szálló. A mosóosztályban például állandóan 95–100 nő foglalatokodik. Hét embernek az a tisztje, hogy egész napon — csztrigát bontogasson és az „csztrigás öntöknök” fizetése havi 500 korona. A kávéfőző-konyha hat embert foglalkoztat, a borospince huszonegy embert. A borospincében különben állandóan egymillió korona áru bört őrznek. Az első emelet alatt van a második, amely épp oly gigászi méretű, mint az előbbi s amely óriási gyárhoz hasonlít, mivel itt működnek az épület összes gépei, az elektromos világításhoz, a fűtéshez, sütéshez, főzéshez és jéggyártáshoz szükséges gépek: 3000 lóerővel dolgoznak ezek a gépek s hogy működésük netáni közszénstrájkj alkalmával se akadjon le. 20.000 tonnányi közszén hivatalkában arra alkalmas helyiségekben. Van azután ezen az emeleten egy csomó asztalos-, lakatos-, órásműhely, ahol az épületben előforduló összes javításokat elvégzik. A szálló jéggyárában 50.000 kilogramm jég készül napenként; ennek a mennyiségnek jórésze természetesen a fogadón kívül fogy el. A szállóban évenként 150.000 kor. teherruhát nyúnek el. Csupán az elmúlt év december havában 30.000 korona áru üvegnyeműt és asztalszerzőmőket szereztek be pótlásként, előző hónapban pedig, mely a löverseny-évad végével esett össze, 55.000 dollár árut. Levélpapíros egy millió iv fogy el évenként, szappan pedig 200.000 darab. A Waldorf-szállóban napenként átlag 600 étkezés esik, a vacsorákat bele nem tudva ebbe a számba. A konyhákban feldolgoznak ehhez képest 25 ökröt, 20–25 juhót, 20 sonkát, 100 fogolyadarat, 200 szalokát, 100 fűrt, 30 tucat galambot, 10 tucat kacsát, 9250 korona áru tejet, 500 frank áru gombát, 8000 kenyert és 5000 személyt. A konyhában feldolgozott anyag értéke napi 42.500 korona; azonfelül még havonként 50.000 korona áru konzerv is elfogy. A szálló személyzetét 1636 ember teszi ki, akik közül 96–100 a konyhában dolgozik. 18 pék, 177 kitűtőfi és groom. 105 máhahordó, 560 pincér, 175 szobaleány stb. A személyzet havi bére 325.000 koronára megy fel. A pincér havi fizetése 200–250 korona, azonfelül teljes ellátás sőt legtöbb esetben lakás is. Ezeknek a költségeknek nagyságához mért azonban a szobák ára is. Vannak a szállónak olyan lakásai, amelyekért 2500 koronát fizetnek a vendégek. Egy-egy béli terem vagy ebédlő bére egy estére 5000 korona.

— **A haro után.** Miss *Hobhouse*, mikor lenn Délafrikában még elkeseredett haroban állott egymással szemben az angol és boer, azt a feladatot vállalta, hogy sebesült harcosokat ápol a osatáraton arra való tekintet nélkül, hogy angol-e, boer-e a szenvedő. A oszazajg már rég elült s a miss iránt most fejezték ki szépen a boer nők a hálájukat. Pretoriában nagy kerüti ünnepeket rendeztek a tiszteletére s ezen az ünnepeken a boer nők sokezer aláírással ellátott üdvözlő iratot adtak át a missnek. De nem maradtak el hálás hódolatukkal a férfiak som. Megjelentek tisztelegni *Botha Lajos Smuts* és *Beyers* tábornokok. Miss *Hobhouse*t erősen meghatóta a hála kifejezése, s ígérte, hogy ezután is Délafrikában marad, hogy most már a béke idején a szeretet útját egyenesse az angolok és boerok között.

— **Letartóztatott pénzhamisítók.** Megirtuk, hogy a rendőrség letartóztatta *Szabó Dakos József* és *Kelemen Ferenc* munkásokat, akik 20 koronásokat és 10 rontosokat hamisítottak. *Krecsányi Kálmán* detektívönök tegnap a pénzhamisítók műhelyét is felfedezte *Kispest*en, a Hunyadi-utca 29. számú házban. A ház félreeső helye mellett a földbe ásott üregben megtalálták a pénzhamisításhoz szükséges formákat, öntvényeket és egyéb szerszámokat. Az üregben volt

még 28 egyforintos és néhány 20 koronás hamisítvány is. A rendőrség tovább folytatja a nyomozást, mert nincs kizárva, hogy a pénzhamisítóknak bűntársaik is vannak.

— **Dráma a templomban.** Megrendítő eseményről adnak hírt *Odesszából*. Egy ottani templomban — mint írják — már egybegyűlt a nézség, hogy egy fiatal pár esküvőjén jelen legyen. Már a szertartások is megkezdődtek, mikor hirtelen éles női hang kiáltott föl:

— Az esküvőből nem lehet semmi, mert a menyasszony vak!

Általános fölháborodás moraja zuggott végig a hallgatóság közt és va'amenynyien a menyasszony felé szegezték tekintetüket. Az halásápadtan állt föl, de hirtelen megtáncorodott és holtan rogyott össze. Szívzselhűdés ölte meg. Az a nő, aki elküldte magát, nővére volt, aki halálosan szerelmes volt jövendő sógorába. A férfi azonban az ő nővérét szerette és róla hallani sem akart. Ez végképpen elkezerítette — és nagyobb hatás kedvéért — esküvő közben elárulta nővére gondosan őrzött titkát. A menyasszony egyik szemére tényleg vak volt és üvegszemet viselt. Mikor a mellőzött nő észrevette, hogy mily hatást kellettek szavai, sietve eltűnt és még máig sem találák meg.

— **Rendőri hírek.** *Sipos Vince* napszamos ma reggel a Káivária-utca 10. számú lakásán borotvával felvágta az ereit. A mentők veszedelmes sebével Récezy tanár klinikájára vitték. — A rendőrség tegnap ismét egy zug-bookmakert tett áralmatlanná. A zug-bookmaker *Szalmary István* rovtomultu ember, akit 14 napi elzárásra, 200 korona pénzbüntetésre ítél a IV. kerületi kapitányság. A zugbookmakert büntetése kiültése után előloncolják a fővárosból.

(x) **Ha öszül a haja,** használja a Stella-vizet. Ára 2 K. Kapható egyedül Zoltán gyógytárában, Budapest, V., Szabadság-tér.

(x) **4 1/2 kg. Gyöngy-kávé** 15 K. küld bérmentve Belák István kávé-magazin Budapest, Rottenbiller-u. 4.

Az egész férfi.

A szabadlevélpárt meggyőződött arról, hogy a miniszterelnök egész férfi. (Egy parlament beszédéből.)

És szolt a párt!
Gróf úr, ha ön a várva-várt,
Im itt karunk, a tárt,
De vaj' ön, gróf úr, nem remeg,
A muszkliát mutassa meg.
Elbirja-e a nagy rudat,
Amely a népvessén kutat,
S vajjon az nemesok népmese,
Hogy zsarnokságon jár esze?
Mert lelkünk zsarnokságra várt,
— Így szolt a párt,

És szolt a gróf:
A muszkliam szívós, mint a drót,
Amely a pártnak rángatója,
A fejelemnek mozgótoja;
S ezért, urak, ne féljétek,
A kormányfő az nem beteg,
És minden ízben férfi ő,
Egészen férfi és nem nő,
Nincs benne semmi, semmi hézag,
Nyugodt lehet Gajári Gézag,
Vasból vagyok, miként a drót,
— Így szolt a gróf,

És szolt a párt:
Égy jobban nálunk ki se járt,
Mert hogyha ön egészbe' férfi,
Úgy óhajunkat is megérti.
Mi, tudja, mindent megteszünk,
De ingeny nem adjuk eszünk.
S keyvelmességed hogyha férfi,
On érti...
Karunk úgy ölelésre tárt,
— Így szolt a párt.

És szolt a gróf:
Férfibb nálam még ki se vót.
S a biztosságért beülhetek végre
A háromlábú miniszteri székre.
A három tárcs, azt hiszem, elég,
Hogy férfi voltomat im elhiggyék.
S mint férfi pártunknak leszek az öre
— Egyelőre.

S most már nyugodt hazájáért Gajári,
Mert férfi, egész férfi, Héderváry,

FŐVÁROS

(*) **Központi járásbírószág.** Az igazságügy-miniszter tudvalevőleg arra kéri a fővárost, hogy a törvényeségi épület mellett levő Szemer-utcai telket adja oda középponti járásbírószág számára. A közgyűlés azonban elhatározta, hogy főírásban megkéri a minisztert, hogy mondjon le arról a tervről s a város a középponti városáha károly-körtüi részében megépíti a járásbírószágot. Ez ellen a határozat ellen dr. *Feleki Béla* ma fölébezzott. Főlebbezésében azt mondja, hogy az igazságszolgáltatás érdeke megköveteli, hogy a járásbírószág a törvényeségi közelében legyen, a város érdeke pedig azt követeli, hogy a városáha károly-körtüi részét ne kössék le hosszabb időre.

(*) **A Mentő-egyesület segítése.** A főváros közgyűlése a Mentő-egyesület segítségére 20.000 koronát szavazott meg. A belügyminiszter a határozatot megerősítette.

(*) **Távíróhivatal a marhavágóhídon.** Több marhakereskedő és bizományos azzal a kérelemmel fordult a posta- és távírázgatóságokhoz, hogy a közvágóhídon levő távíróhivatal állandósítsa úgy, hogy ne csak négyyszer hetenkint, hanem mindennap rendelkezésre álljon a feleknek. A kérelem folytán a postaigazgatóság kérdést intézett a fővárosához, szükségesnek tartja-e a hivatal állandósítását. A közgazdasági biztosság mai ülésében a kérelmet méltányosnak tartotta, kimondta azonban, hogy a főváros a költségekhez semmivel sem járul hozzá.

(*) **A sertesközvágóhídi villamos.** A székes-főváros a sertesközvágóhídi vezetó vonal kiépítésére tudvalevőleg pótszerződést kötött a városi villamos vasutal. A belügyminiszter most jóváhagyta ezt a pótszerződést, azzal a kikötéssel, hogy a villamos vasut má részének, amely jelenleg ideiglenesen van elhelyezve, a gubacsi-úton leendő végleges elhelyezésére a kereskedelmi miniszter engedelmé annak idején előzetesen kikérendő lesz.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Ujházi vendégjátéka.** Ma kezdte meg a Városligeti Szinkörben öt estére tervezett vendégjátékát *Ujházi Eszter*. A Nemzeti Színház illusztris művésze *Crampton* mestert játszotta, számos szerepe közül azt, mely leginkább talál nagy egyéniségéhez, s melyben lényes művészi tulajdonságai tan legjobban érvényesülnek. Tiszteletére szinig megtelt az aréna közönséggel, mely nem győzött elég tapsal adózni a mester bájos *Crampton* ának. Az előadás általában méltó volt a vendéghez. *Pompás figura Gömörösi* a szolgál szerepében, *Első Emilia* kedves közvetlenséggel játszott s egyszerűségében is figyelemreméltó alakítást nyújtott *Molnár Gyula*.

** **A városligeti állandó színház.** *Feld Zsigmond*, a városligeti szinkör tulajdonosa tudvalevőleg állandó színházat akar emelni a szinkör helyére. Az igazgató részéről előterjesztett föltételekhez úgy a szakbizottságok, mint a főváros közgyűlése is hozzájárult. A belügyminiszter ma arról értesítette a fővárost, hogy a szerződést — a közbevetett felebbezések elutasításával — megerősítette. A szerződés értelmében *Feld Zsigmond* ötven évre biztosította magának és örökösének a színház bérletét. Az új színháznak 1906-ra kell elkészülnie.

** **Dalmácia. Havas Rezső,** a Magyar Földrajzi Társaság alelnöke, hosszabb tanulmányi utrament Dalmáciába. Vele utaznak az Uránia-Színház művezetője és fényképezője, akik az egész dalmát tengerpártot és az ott található érdekesebb magyar vonatkozású műkinöket felotlogatják. *Havas Rezső* olyan szöveget ír az Uránia számára, melynek tárgyát Dalmáciából meríti.

** **Éjjeli menetekhely.** *Gorkij* szenzációs darabját most már két hét óta adják egyolytában a Fővárosi Nyári Szinkörben. A darab vonzereje még mindig emelkedőben van s tegnap is zsutolt ház nézte az előadást. A szereplő művésznők és művészek közül a közönség különösen *Fáy Flórát*, *H. Borostyán Sárít*, *T. Hadrik Annát*, *Szirmai Imrét*, *Kiss Mihályt*, *Palágyi Lejost*, *Bartos Gyulát*, *Csiszár Arihürt*, *Körmenydyt* tünteti ki tapsaival. *Natasa* személyesítője, *H. Borostyán Sári* tegnap hatalmas virágkosarat is kapott tiszteletöl.

** **Bayreuth.** Az 1904-iki bayreuthi ünnepi előadásokat már végleg elhatározták. Előadásra kerül: *A Nibelungok gyürüje*, *Tanhäuser*, *Parzifal* és talán *A boldog hollandi is*. Az igazgatóságának az a számdéka, hogy több olyan művészt is meghív az ünnepi előadásokra, akik még nem működtek közre Bayreuthban.

SPORT

** **Jubileumi emlékverseny.** A Magyar Uszók-Egyesület tízéves fennállása emlékére rendezendő jubileumi emlékversenyét a vasárnap, 19-én délután

4 órakor tartandó kerékpáros- és atletikai versenye keretében mártja. A versenyben 2000 méteres távon 21 induló van. A 26 kiemőterese verseny 18 nevezőjét pedig motorok és többüléses gépek fogják vezetni.

* **Mannó Angliában.** Londoni távirat nyomán hírt adtunk ma Mannónak, a Pannonia Evezős Klub tagjának a július 12-iki *kingstoni* regattán való szerepléséről. A nagyszámu versenyzők 2 csoportba voltak sorsolva, egyik csoport győztese Mannó volt, maga mögött hagyva C. Ch. Thomi és St. G. Ashe cambridgei skullistát. A két csoport győztese Mannó és Guy Rixon kerültek a döntő versenybe. Rixon részt vett a Henley regattán és mint egyik előverseny győztese a győztesek középversenyeiben is indult. Mannó rossz start után, melyben két hosszt vesztett, heves versenyre kél Rixonnal, kit az utolsó 100 méteren már egy hosszal megelőz, itt Mannó egy nézőkkel megrakott csónakra ütközik, előlük hajója, sőt magát a versenyzőket kíséző kis gőzös viszi a célon át, G. Rixon tehát innen egyedül vezetett a közönség püsségése és pfujkiáltásai között. Angol evezős-versenyekben ugyanis a versenypálya egymástól bizonyos távolságokban levő cölöpökkel van jelölve és elzárva, az azontuli részt a legközelebbi víz jarműveken a nézőközönség ezrei szegélyezik. Mannót Rixon mindjobban szorította a pálya széléhez s akkor, mikor már egy hosszal vezetve, Mannó biztosan kezében tartja a versenyt, a cél előtt 90 yarddal egy kíváncsi csónakja az oszlopsor mögött a kijelölt pályába evez, elkerülhetetlen volt Mannó részéről a kollízió. Mannó hajója is eltört és így ő ott ezentul egy idegen, neki teljesen szokatlan hajóban lesz kénytelen evezni. Az angol lapok végtelenül restellik e versenyen előfordult szabálytalanságot s Mannóról annál nagyobb rokonszenvvel írnak, mivel ő ez ellen óvat sem emelt, ezzel nem skarván kezdeni első szereplését, mondván, majd találkozik vele a július 18-iki Staines-i s a 24-iki Melesley regattákon a Thems-i. A *Sportsman* és *Daily Telegraph* a legnagyobb elismeréssel ír a magyar bajnok evezési stílusáról s bevalják, hogy Mannó az egyetlen evezős, aki Kellyt, a Henley regatta ez évi győztesét le tudná verni és sajnálják is, hogy Mannó nevezése a Henley regattáról lekészt. Mannóhoz fogható magyar evezős még nem volt, ő győzte le tavay a németek bajnokát is, ő képviselheti legméltóbban tehát Angliában a Pannonia színeiben a magyar evezősök s legszebb reményeivel tekinthetjük a legközelebbi regatták elé.

* **A Magyar Űgötverseny-Egyesület** részéről annak kijelentése kérik fel lapunkat, hogy az Űgötverseny-Egyesület nem oszlott el, mivel ilyen Egyesület nem is létezett. A feloszlott egyesület neve *Űrköcsök Szövetkezet* volt, melynek vagyona az újonnan alakult s gróf Keglevich Gyula országgyűlési képviselő elnökele alatt álló *Magyar Űgötverseny-Egyesület* tulajdonába ment át belügyminiszteri engedéllyel. Az új egylet hivatalos helyisége ideiglenesen IV. ker. Újvilág-utca 2. szám alatt van.

* **Az Eclips-Stakes.** A Sandown-parki versenypályán ma futották Anglia egyik legnagyobb versenyét, a 10.000 fonttal díjazott *Eclips Stakes*-et. A szép verseny meglepetéssel végződött, mert a favorit *Rock Sand*, az angol derby nyerveje csak harmadik lett *Arđ Patrick*, a tavalyi derby-nyerő és *Sceptre* mögött. A részletes eredmény a következő:
Eclipse-Stakes. Díj 10.000 font. Távolás 2000 méter. Mr. J. Gubbins *Arđ Patrick*ja (Madden) első, Mr. V. Bass *Sceptre* (Hardy) második, Sir. J. Miller *Rock Sand* (Martin) harmadik, azután Oriole, Duke of Westminster. Fogadások: 5:1, 7:4 és 5:4. Nyakhoszsal nyerve.

Nyitlér.

(Az e rovat alatt közöltettek sem tartalmát, sem alakját nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSEK

§§ **Sajtópör egy körlevél miatt.** A budapesti büntetőörvénysek ma tárgyalta Haas Miksa baromfi-és tojásbizományos rágalmazás sajtópanaszát *Leipniker Gyula* baromfi-és tojásbizományos ellen, aki őt egy körlevélben megsejtette. A törvénysek büntésnek mondták *Leipniker Gyulát* kétféle büntetés rágalmazás sajtóértésében s ezért az enyhítő körülmények figyelembevételével összesen 12 korona pénzbüntetésre ítélte.

§§ **Szenszácós pör.** A múlt év augusztusában egy Pacy sur Eurban történt automobil-szerencsétlenség alkalmával a Fair-házaspár életét vesztette. Az elhalt házaspár 26 millió dollár értékű hagyatéka miatt most pör folyik a Fair- és Vanderbilt-családok

között, melynek eldölése attól függ, hogy a házaspár melyike halt meg előbb. Ez ügyben két tanút hallgattak ki Amerikában. Mitán tanuvallomásuk gyanusnak tetszett, mindkettő ellen büntügyi vizsgálatot rendeltek el, melynek folyamán tegnap Párisban letartóztatták őket.

Legujabb.

A pápa halálása.

Róma, július 17.

Az *Italie* szerint a Vatikánban azt hiszik, hogy a pápa állapota még néhány héten át maradhat változatlanul. Ugyancsak az *Italie* jelenti, hogy ma a kongregáció saneti officii gyűlést tartott, amelyen *Vives, Vannutelli, Respighi, Steinhuber, Ferrata, Segna* és *Gotti* bibornokok vettek részt. A gyűlés célját titokban tartják. A *Giornale d'Italia* jelenti, hogy Agliardi bibornok ma ünnepélyesen foglalta el az egyház kancellár-helyettesének hivatalát. A *Tribuna* szerint Rampolla és Oreglia bibornokok szigorú intézkedéseket tettek aziránt, hogy idegeneknek a Vatikánba való belépését eltiltsák.

Róma, július 17.

A *Osservatore Romano* hivatalosan közli, hogy *Rampolla* bibornok tegnap este néhány felhatalmazást kért a pápától, köztük olyat is, amely kizárólag a szentatyát illeti. A pápa teljesítette ezt a kérelmet és megette a szükséges intézkedéseket. *Rampolla* ezután beszámolt a szentatyának arról a részéről, amely iránta az egész világon a nem katolikusok részéről is nyilvánul. A pápa ennek nagyon öröndett és politikai természetű dolgok után tudakozódott.

— Éjjel 11 óra 20 perckor.

A pápának ma betegsége óta tán a legjobb napja volt. A betegségi processzusban beállt szünet még huzanásabb ideig eltarthat, mert a mellkasban gyűlemölő folyadék az utóbbi napokban nem gyűlemölött, míg az összes szervek rendesen, bár gyengén működnek. A pápa ma *fajjalat* és *bárányhúst* evett. Ő szentsége ma este *Rampolla* bibornokot fogadta, aki magához hivatt. Midőn a pápa hallotta, hogy az előszobában néhány bibornok vár, áldását küldte nekik. A szentatyá megemlékezett arról, hogy a Szent Leo ünnepeit ilik és házi lelkészével magánkápolnájában misét olvasztatott.

TÁVIRATOK

Bécs, július 17. *Mühlbacher* Engelbert, a történelem tanára a bécsi egyetemen elhunyt.

Prága, július 17. A *Neues Wiener Tagblatt* értesülése szerint a katonai intézőség Prága közelében nagy lövőteret szándékozik megvásárolni a gyalogság és lovasság számára. Kiszemelték erre a célra Belatek és Nimburg környékét s már meg is kezdtek az alkudozásokat a Ländlerbankkal, amelynek birtoka Belatek. Ez a nagykiterjedésű birtok a bank mérlegében 9 millió koronával szerepel.

A dán király jubileuma.

Kopenhága, július 18. A király negyvenéves uralkodói jubileumára, amely november 15-ére esik Kopenhágába érkezik a cári pár, az angol királyi család és Vilmos császár.

A szerbiai választások.

Belgrád, július 17. A hivatalos lap hosszabb kormányrendeletet tesz közzé, melylyel a közigazgatási hatóságoknak különös köteletségükké teszi, hogy a küszöbön álló választásoknál legszigorubbán óvják meg a polgárok választói jogának szabadságát. Továbbá a rendelkezben a kormány a király nevével való visszaélés ellen fordul a választási agitációk alkalmával, amivel — ugymond — az uralkodó személyt értik meg. A kormány ezért elhatározta, hogy minden ilyenmü kísérlet meg fog akadályozni. A király, akinek ószinte óhajtása, hogy hozzájáruljon az alkotmányosság megszilárdításához, minden alkalommal szemben meg akarja őrizni egyforma rokonszenvét. Amidőn a kormány tudtul adja elveit, azt követeli az összes kormány-képviselőktől, és különösen a közigazgatási hatóságoktól, hogy ezen elveket szigoruan szem előtt tartásák.

Oroszország és Japán.

Pétvárv, július 17. A *Novoje Vremja* mai vezércikkében, épp úgy, mint tegnap, az orosz-japáni viszonyokkal foglalkozik, melyeknek kiélesedését a Japánban, angol pénzen kiadott lapoknak tulajdonítja. Emittett lap szerint Oroszország egy Európában, mint Ázsiában a béke őreként áll. Japánnak ezért nem

kellene magát Angliától befolyásoltatnia, mely állam háboru esetén nem segítené. A békés politikára való áttérés lehetővé tenné Japán állami kiadásainak korlátozását és az Oroszországgal való békés megegyzést.

Konfliktus Kisenev miatt.

Washington, július 17. Hir szerint az orosz kormány azon választ juttatta az amerikai kormányhoz, hogy a zsidóknak a *Kisenevi eseményekre* vonatkozó petícióját sem el nem fogadja, sem fontolórra nem veszi. A választ a kormányhoz a pétvárvai amerikai ügyvivő távirati uton juttatta, majd innen azonnal Roosevelt előkhöz került. Az ügyet ezzel elintéztnek tekintik.

Washington, július 17. *Hay* államtitkár kijelentette, hogy a kisenevi események tárgyában benyújtott zsidó-kérvény átszolgáltatásának kérdése miatt az orosz kormánnyal felmerült incidens el van intézve.

A mandurial kérdés.

Washington, július 17. Félhivatalosan azt jelenti, hogy az orosz hivatalnokok port-arturui tanácskozása fontos lépés a Pétervárott készült azon tervek keresztülvitele felé, melyek szerint olyan *sajátos igazgatás* létesíttessék Mandurialban, hogy Oroszország belegyezzék, érdekeinek zavarása vagy jogtalan megszüntetése nélkül, az Egyesült-Államok és Japán által követelt kikötők megnyitására. Hir szerint az ügy jelenlegi helyzete lényegében a *Hay* államtitkár és gróf *Cassini* orosz nagykövet június 23-ikán tartott értekezletére vezethető vissza. *Cassini*nak akkor meg volt a szükséges felhatalmazása, hogy olyan ígéreket tehetett, melyek most beválthatók. Ezeket ma Hamsen, az orosz nagykövetség első titkára, a miniszteriumban tett látogatása alkalmával írásban is letette.

Port-Arthur, július 17. A helybeli dom alapköltétele alkalmával *Kuropathin* hadügyminiszter beszédet mondott, melyben annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy *Port-Arthur* minden ellenségnek, bármi nagy legyen is az és bárhonnan jőjjön, megközelíthetetlen vár fog maradni.

A forrongó Balkán.

Konstantinápoly, július 17. Tegnapelőtt *Kabari* körűt (monasztiri vilajet) harmincetagú bandával nagyobb összeütközés történt, miközben a banda tizenkét embert vesztett, a török csapatok közül négy katona elesett és négy megsérült. Az összeütközés után a monasztiri magyar-osztrák és orosz konzul megtekintették a küzdőteret. Hir szerint a díbrei szandzsákban katonai expedíció van utban. Azt hiszik, hogy a szandzsák fővárosának helyőrségét jelentékenyen meg fogják erősíteni.

Köszgazdasági táviratok.

Bécs, július 17. A cseh- és morvaországi nyerscukorgyárosok elhatározták, hogy a kartell megújítása céljából további lépéseket nem tesznek.

Róma, július 17. Az olasz kormány rendeletet adott ki a pretekstusokhoz az Ausztriából és Magyarországból származó disznózsír-behozatal lebonyolítása céljából. Az a kedvezmény azonban szalonnára nem szól.

Bécs, július 17. (A *Budapesti Napló* telefonjeftése.) A hét második felében a forgalom rosszabbodott s a mármok nagy tartózkodást tanusítottak. Vételkedv nem mutatkozott s gabonaméltékben egyáltalán semmi üzlet sem volt. Az irányzat szilárd maradt. Takarmányárak 5 fillérral emelkedtek. Zab ára változatlan. S.esz 42.40—42.60 K.

New-York, július 17. (Terménytiósdé.) (Zárjat.) *Gyapot:* New-Yorkban helyben 12.50 (12.70), júliusra 12.20 (11.40). Októberre 9.67 (9.71). New-Orleansban helyben 12.1/4 (12.1/4). — *Petrolium:* Stand white New-Yorkban 8.55 (8.55). Stand white Philadelphianban 8.50 (8.50). Refined in Cases 10.50 (10.50). Credit Balances at Oil City 1.53 (1.53). — *Zsír:* Western steam 8.30 (8.30). Rohe és Brothers 8.30 (8.30). — *Tengeri irányzata* állandó. — Júliusra 57.— (57.—). — *Szept-re* 56.1/2 (56.1/2). — *Dec-re* 56.1/2 (56.1/2). — *Buza irányzata* állandó. Píros ószi helyben 85.1/2 (85.1/2). — *Jul-ra* 84.1/2 (84.1/2). — *Szept-re* 82.— (81.1/2) — *Dec-re* 82.— (81.1/2). — *Máj-ra* —.— (—.—). — *Gabona szállítási díja* Liverpoolba 1.1/2 (1.1/2). — *Kávé:* Iair Río T. sz. 5.1/2 (5.1/2). — Júliusra 3.85 (3.65). Okt-re 3.85 (3.90). — *Liszt:* Spring Wheat clears 8.50 0.— (0.—3.50). *Cukor:* 3.1/2 (3.1/2). *On:* 27.—27.15 (26.80—27.—). *Rés:* 18.50—18.62 (18.62—18.75). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, július 17. (Terménytiósdé.) (Zárjat.) *Buza irányzata* állandó, júliusra 76.1/4 (76.1/4). — *Szept-re* 77.1/4 (76.1/4). — *Tengeri irányzata* állandó. — *Jul-ra* 49.1/2 (49.1/2). — *Zsír:* *Jul-ra* 7.92 (8.85). *Szept-re* 8.12 (8.02). — *Szalonna short clear* 8.56 (8.56). — *Serítésus:* *Szept-re* 14.55 (14.40). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Káprázat.

Gyermek valék. Egy hegyét láttam egykor,
Felhőbe érő óriást:
Aranyköpeny borítá ormaint,
Ha tündökölt a hajnali sugár.
És alkonyatkor bíborpiros lángban
Tündérvilággal szállt a nap alá.
A messzeségben rejtelem tanyáztot.
Árnyak sühantak kódós buvólettel.
Citera pengett.
Halkan énekeltek.

Úgy vágytam arra. Távol, két országba,
Hol aranyágyból két a nap elő —
És csillagnászszal tér az éji pihenőre.
S elvitte egykor föl a hegytetőre.
Kopár, kiellen tájék várt reám.
A gyermekálmom oszlott. Ének sem zengett,
Csak hűvös lég érinté homlokom.
A könnyem pergett.
Sirattam álmom.

Ifjú valék egykor. S egy magasságot láttam:
Ah ébren, alva oda vágytam én.
Kódós homályban távol cél derengett,
És hittem azt, hogy údv vár ott reám.
A hivatásnak bércein tündérrészöl lengett,
Az élet orma boldogságnak fényelt.
Csak oda jussak. Diadal a bérem.
Sasok röpülnek versenyt majd velem.
Álmok teljesednek.
Vágyak valósdnák.

S im följuték a vágyott távol bércoromra,
Hol regés tűzben égtek ifjú álmaim.
Nincsen ott mámor. Perzsel a napfény.
Kopár, kiellen, hervadt hegyvidék.
Rejtelmes lantok húrjai szakadtak.
A tündérháríták halgatnak oly némán.
Az ifjuságnak sólyma száll csak el fölöttem,
És szárnya csatog volgynek mély ölében —
S én járok a lejtőn:
Csöndesen sírva.

Els Arnold.

— Női fizetések a francia postánál. A francia posta-, távirat- és telefonhivatal női alkalmazottjai fizetésemelést követelnek. Azt akarják elérni, hogy a fizetésminimum ezeröttszáz frank legyen, amely azután kétezereztízszáz frankra emelkedjék idővel. Ezek a hölgyek, ugylátszik, nagyon szerények, mert tekintettel a francia budget túlerhelt voltára, most egyelőre elállnak előbbi kívánságuktól és egyelőre megelégednek ezerkétszáz frank legkisebb és beírják idővel a kétezereztízszáz frank legmagasabb fizetéssel. Az átlagos fizetésük így ezerhéttszáz frank lenne, míg most csak

ezeréneztízszáz frank. A francia postahivatalokban hét-ezer nő van alkalmazva; ezek közül sokan önálló postamesternők. A hölgyek kívánsága valószínűleg teljesül, mert a kormány megígérte, hogy figyelembe veszi kívánságukat.

— Jules Simon-anekdóták. A Figaro a Jules Simon-émlék leleplezése alkalmából néhány kedves anekdotát közöl a kiváló francia filozófus és politikus emlékirataiból. Az egyik Hugo Viktorról szól. Az államosny napján Jules Simon Crepu képviselő társaságában sétált, miközben eléjük toppant Hugo Viktor a következő szavakkal:

— Mit gondol, ha a Quartier Latinben megöletném magam és holttestemet az utcán hurcolnák, fellázadnának-e a diákok?
— Minden bizonytalan! — felelte Jules Simon. A költő megszorította Jules Simon kezét és tovább sietett. Crepu erre izgatottan kiáltott fel:
— Csak nem teszi meg ezt az örütséget Hugo Viktor?

— Föltétlenül komolyan beszélt, — válaszolt Jules Simon — de nem aggódom egy cseppet sem, mert messze van innen a Quartier Latin.

A másik anekdota ideje az 1848-iki nemzetgyűlés. Éppen abban az időben kolera dühöngött Párisban és Jules Simon azt írja emlékirataiban, hogy mindenki bátran viselkedett a veszéllyel szemben, sőt ő maga vidám oldalról fogadta a dolgot. Az elnöknek mindig néhány képviselő halálát kellett bejelentenie és ugyanakkor sorsshuzás után jelölte ki a nemzetgyűlés azokat a képviselőket, akiknek a temetésre el kellett menni. A sorsolás után, mikor az egyik képviselőnek a nevét felolvasták, így kiáltott fel a derék ember:

— Az ördögbe is!
Szomszédja, akinek nem tetszett ez a felkiáltás, a következő megjegyzést tette erre:
— Uram, arról van itt szó, hogy egy képviselő-társunknak a végső tisztességet megadjuk.
— Nagyon jól tudom, — szólta a másik, — de én nem ismerem az elhunyt társunkat. Ha ön volna az, — tette hozzá udvariasan, — a legnagyobb győnyörűséggel tenném meg.

— A szent foga. XIII. Leo mindig nagy kedveléssel gyűjtögetett ereklyéket. Csaknem valamennyi szent-
től őrzött valami emléket, bárha nem volt mindig könnyű dolog ezek megszerzése. Pár évvel ezelőtt az a kívánsága támadt, hogy Szt.-Mártialis hiteles csontváznak egy részével, melyet a limogesi szentgyűlésnek őriztek, gazdagítsa szent muzeumát. A szentgyűlés kanonokjai kerekben megtagadták a kívánság teljesítését, a csontváz még teljesen ép volt és nem akarták megválni egyetlen darabjától sem. A pápa kívánságát aztán mint egyes parancsot közölték

— Nem, nem, nem oly sietős! — vágott közbe a báró.

Aközben Lavinia kisasszony fölkel, hogy egy pohár vizet hozzon és minthogy az előszobából a csengetyű hangzott, meg akarta nézni, mi az.

— Ördögös egy leány! — szólta a báró halkan, mintha egy titkot jelentene és megelégedetten mosolygott.

— Olyan leány, aki valóságos kínos egy ház számára, rendkívül értelmes! És a Bianca cousine-ért a tűzbe ugrik!

A mama szintén diskrétül mosolygott. Abban a pillanatban belépett a szolgáló és jelentette, hogy Rubiera báró van itt a feleségével.

— Ah! Ehhez mégis pofa kell! — tört ki a báró és kereste a kalapját, pedig már a fején volt. — Meglátja, arról akar beszélni magával, amit magának említettem! Nincs más kijárása? Hogy ne kelljen ennek a bestiának az arcát látnom!

Családja sietve bucsút vett, megkeresve a székelt, felborítva a székeket, mintha Nini báró fegyveres kézzel akarna betörni a szobába. A szegény beteg a lármától megzavarodva, végre gyöngye hangon ejtette ki a szavakat:

— Az istenért! ... Nem bírom tovább!

— Nem, ön nem tehet ellene semmit, kedves cousine! Azok is rokonok! Meglátja, hogy ezt az alkalmat használják ki. Valami számítás van ebben a látogatásban... Menjünk, jobb lesz, így van helyén... Aki előbb jön...

De Rubierák még nem jelentek meg. Motta ur kiment az előszobába, ahol a szolgálólát megtalálta, hogy Rubierák a szalonban várakoznak, mert meghallották, hogy Zaccóék itt vannak...

— Annál jobb! — jegyezte meg a báró, — vagyis négyesemköt akar beszélni magával, a Nini báró ur! Akkor ne mozduljunk innen. Itt maradunk, hogy feleségét szórakoztassuk, mialatt maga elvégzi az ügyeit... Legalább meg fogjuk hallani, mi mondanivalója volt ennek a bolondnak!

A szolgáló gyertyát állított a szalonba és

velük, de ez sem használt, a papok a maga egészében akarták megtartani a szentet. A limogesi püspök végre kieszt egy módot, hogy a szentlata kívánsága is teljesedjék, a csontváz is megmaradjon. Kompromisszumot ajánlott, azt indítványozván, huzák ki egyszerűen a szent egyik fogát és adják a pápának. XIII. Leo elfogadta az ajánlatot s nem sokára elutazott a legújabb párisi fogorvos Limogesbe, hogy végrehajtsa a posztumus operációt.

— A tudós borbély. Velencében egy Dolcetti nevű borbély él, aki a mellett, hogy pompásan látja el mesterségét, még történet-tudós is. A velencei levéltárak, amelyek ebben a nemből a leggazdagabb gyűjteményei a világnak, tekintetbe véve a velencei köztársaság dicsőséges múltját és világtörténelmi jelentőségét, elég anyaggal szolgáltak Dolcettinek, aki ezeket a levéltárakat alaposan átkutatva, két könyvet írt: egyiket a velencei borbélyművészet történetéről ös-
időktől kezdve, a másikat pedig a velencei játékbankok és játékházak történetéről, amelyben a következő érdekes dolgok vannak: A lagunák bűbájos fővárosa a XVIII. évszázadban különösen Európa Moniekarlója volt. Mindennemű elképzelhető hazárd-játék divatban volt, kezdve a bakkara és faraótól. Dolcetti, a tudós borbély kimutatja, hogy a köztársasági kormány már 1172-ben szükségesnek tartotta a játékszenvedelem korlátozását s már akkor kimondotta, hogy nyilvános helyen hatóság felügyelet mellett pénzre csak a Piazzeta két oszlopa táján szabad játszani. Később azonban annyira fajult a játékdüh, hogy a kocsmákon kívül még a borbélyműhelyekben is játszottak s hiába hoztak ellene kegyetlen törvényeket. Annyi bizonyos, hogy Velencében már 1390-ben ismerték a kártyát VII. Károly, a bolond francia király mulattására. Dolcetti különben olyan kártyajátékok nevét is fölédezte az okmányokban, amelyeknek módját ma már nem tudják megérteni; ilyen a selte e mezzo (két és fél) stb. nevű játék. A tarokk például végig és óriás összegekben játszották a velenceiek. A XVII. évszázad után azután tőpontjára a játékszenvedélynek. 1725-ben behozták a lutrit; Correr, egy dozsé-család sarjadéka megkapta 125.000 aranyért a monopóliumot s fizetett érte a köztársaságnak évi 50.000 arany bért. A lutri olyan kitűnően jövedelmezett, hogy már 1736-ban az állam maga kezeli. Ugyanakkor megállapították a világ legnagyobb játékházát: a Ridottót, minden redut, azaz vigadó mintáját. Itt folyt azután a mériektelen játék, amelyben osztálykülönbség nélkül mindenki résztvevett, az aranykőnyvre jegyzett nemesek, papok, uri dáma, kofák stb. Tíz évre rá a dozsé becsukatta a ridottót, de erre olyan fölháborodás tört ki, hogy újra meg kellett nyitni; megtartott szigorú törvényeket hoztak, amelyeket senki sem tartott meg. A velenceiek ekkor különösen idegenek kifosztására utaztak, s végre maguk is kol-

ebben a félhomályban éppenséggel rémes volt Nini báró, hosszú köpönyegbe takarva, a pamutnál a füléig ért és hosszú haja a nyakába lógott, május óta nem nyiratkozott. Jozefin asszony ellenben megsoványodott, arca hervadtan és ráncosan tekintett ki a kerek kámsza alól, haja olyan állapotban, mintha meg se fésülködött volna, csak a kezeivel simította volna le, betakarta jórészt a selyemkendő, amelyet az álla alatt megkötve hordott, kezei csomósak és feketék, egy jó háziasszony kezei, úgy hadonázott velük, hogy az ura érdeket megvédje. Elénkben forgódot a poros köpönyegben, mely testét eltakarta, egész személyében a gazdag asszony hanyagságát és szűllött külsejét mutatva, akinek a látszatra nem kell adnia, a feleségét, aki nem várhat több gyermeket és már a férjének a tetszésére sem vágyik. Fogatlan szája körül a könyörgőnek alázatos mosolya ült, míg Nini báró, szavakat lesve, kalapját forgatta ujjai közt és az orráig érő sál fenyegőt külsőt adott neki. A felesége egy tekintete bátorságot öntött belé és a báró megszólalt:

— Hallottuk, hogy a cousine nagyon rosszul van... Nini és én mindjárt átjéladunk... Hiszen rokonok vagyunk. Ugyanaz a vér... Cívadósok, az érdekek... az van minden családban... De bizonyos alkalmakkor mindent félre kell tenni... Nini is... szegénynek nem volt már nyugalma... Mindig mondta... Tulajdonképpen szeretném tudni, miért...

S Nini báró a kezeivel és az egész testével bölintott, szinte ropogott a kerevet, amint beleereszkedett. Aztán elmondta, hogy tulajdonképpen miért is jöttek — a felesége erővel azt akarta, hogy Motta közéjük üljön, mintegy két tűz közé.

— Az új vállalatról van szó, kedves Motta uram. Miért hadakozunk, kérdezem én? A mások hasznára? — Hiszen rokonok vagyunk!

— Ugy van! — vágott szavába az asszony. — Azért jöttünk... Hogy van a cousine?

(Folytatása következik.)

REGÉNY

Motta mester

— REGÉNY —

Irtá: GIOVANNI VERGA

(78)

— Micsoda? Maga nem törődik vele? Közönszöm szépen! Tudja, még mit beszélnek? Hogy kiragadják kezeinkből a községi földeket! Azt mondják, hogy most megtalálták az igazi módját — és sem ön, sem én nem tehetünk ellene semmit, megértett?

Motta a vállát vonogatta. Csakugyan olyan volt, mintha most semmi sem érdekelné. A báró lassankint lecsillapodott, óvéinek kórusa közepette, akik halkan a kanonok eilon morogtak.

— Egy cselészövöl! Bujtató! Nem történi semmisen a községnben, amibe bele ne dagná sz orrát.

Marietta, a legokosabbik, újra meghuzta apját a kabátjánál.

— Bocsanat! Bocsanat! — tette hozzá. — Az ember csak azért cseveg úgy, hogy valamit mondjon, hogy szórakoztassa s betegét... Nem tudja az ember, miről beszéljen. Tudja, mit beszélnek a rosszakaratu emberek, Ciolla és mások? Hogy nyolc nap alatt kitör a forradalom, — hogy megijeszszék a nomességet, — emlékszik rá Motta ur?

— Hogyan? Mit akarnak? Forradalmat, az már van most a házamban.

— Értem, érttem... De nekem mégis úgy tűnik föl...

A báróné részvétlő ábrázatával Motta felé fordult és azt kérdezte tőle, irtak-e a hercegnőnek, hogy anyja ebben az állapotban van. Bianca-nak megvolt a nagybeteg éles hallása.

Fáris, július 17. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut — Uj török konzol 32.10. Egyiptomi-járadék 105.30. Osztrák-Länderbank — Párisi bankeszevény — 3/10-os francia járadék 97.57. 4/10 spanyol járadék 89.17. 3/10 uj törleszthető járadék 97.65. Crédit foncier de France 12.82. Apesi bányarészevény — 4/10 Olaszország 1/16 pari. Váltó Amsterdam 206. — Váltó Britszelre 9/16 De Beers 50.45. Chartered 71. — 5/10 bolgar kötelezvény 425. — Magyar aranyjárdék 102.35. Déli vasut 86. — Váltó Londonra 251.50. Osztrák aranyjárdék 103.45. Török sorsjegye 128. — Meridional vasut — 4/10 olasz járadék 102.15. Ottomanbank 589 — 3/10-os francia járadék — Osztrák földhitelezési intézet 323. — Déli vasut elsőbbségi kötvény — 4/10-os 1896. román köleson — Dohányrészevény 389. — Váltó Bécsre 103.93. Váltó német piacokra 121.97. Rio 11.66. East Rand 187.50. Randfontein — Magyar Jelzőlogbank 556. — Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, július 17. (Zárlat.) 4/10-os papírjárdék 101.10. 4/10-os osztrák aranyjárdék 103.05. 4/10-os magyar aranyjárdék 101.85. Osztrák hitelrészevény 208.50. Osztrák-magyar államvasut 43.90. Kaszknanyati vasut 106.50. Ruscholdi vasut — Londoni váltóár 203.65. Bécsi bankeszevényt 122. — Villamos részvény 126.50. 3/10-os magyar aranykölcsön 80. — 4/10-os esztárszájék 101.10. Osztrák koronajárdék 101.20. Magyar koronajárdék 100. — Osztrák-magyar bank 115. — Déli vasut részvény 18.10. Elbavölgyi vasut — Bécsi váltóár 851.16. Párisi váltóár 810.25. Unio bankrészevény — Alpezi bányarészevény 187. — Az irányzat szilárd.

Frankfurt, július 17. (A Budapesti Napló tudósításának távlatára.) Aranyalmok januárja. Esti forgalom Osztrák hitelrészevény 208.60. Német bank — Disconto — Berlini kereskedelmi bank — Gelsenkircheneri 185.40. Harpeni 150.50. Laura-kohó — Olasz járadék — Hillbernia 179.70. Az irányzat tartott.

Hamburg, július 17. (Zárlat.) 4/10-os esztárszájék 100.80. 1890. sorsjegye — Déli vasut 18. — 4/10-os Osztrák aranyjárdék 102.70. Osztrák hitelrészevény 208.50. Osztrák-magyar államvasut 143.20. Olasz járadék 103.10. 4/10-os magyar aranyjárdék 101.90. Az irányzat kedvelten.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Július 17. A sertésüzlet irányzata: csöndes. A Hízott sertések ára: L. A.) Magyar elsőrend. Öreg nehéz (párnkint 400 kilogramm felüli súlyban) 104—106 fillérg. Öreg közep (párnkint 300—340 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. Fialat nehéz (párnkint 230 kilogramm felüli súlyban) 113—114 fillérg. Fialat közep (párnkint 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 112—114 fillérg.

Jérg. Fialat könnyű (párnkint 250 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. — II. Magyar szedei: Nehéz (párnkint 280 kilogramm felüli súlyban) fillérg. Közép (párnkint 240—280 kilogramm súlyban) fillérg. Könnyű (párnkint 240 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. — III. Romániai: Nehéz (párnkint 320 kilogramm felüli súlyban) fillérg. Közép (párnkint 250—320 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. Könnyű (párnkint 250 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. — IV. Romániai országok (Stachl). Nehéz (párnkint 240 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. Könnyű (párnkint 240 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. — V. Szerbiai: Nehéz (párnkint 260 kilogramm felüli súlyban) 113—113 fillérg. Közép (párnkint 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 111—112 fillérg. Könnyű (párnkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 108—110 fillérg.

Sertésárak július 18. napján volt készlet 48.417 darab. — 1903. július 16. napján lehajtott 467 darab. — 1903. július 16. napján elszállított 452 darab, 1903. július hó 18. napjára maradt készletben 48.432 darab.

Napirend.

Napjér. Szombat, július 18. — Római katolikus: Kamil. — Protestáns: Frigyes. — Görög-ország: (július 6.) Márta. — Zsidó: Thamuz 23. Sabbath Pinchas. — Nap kel: 4 óra 6 percek. — Nyugszik: 7 óra 33 percek. — Hold kel: 11 óra 38 percek este. — Nyugszik: 12 óra 55 percek éjjel.

A miniszterek nem fogadják. A képviselőház hányaga fogad délelőtt 11 órától 12-ig. Nemzeti Múzeum. Keptár. Nyitva van d. e. 9 órától délután 1 óráig. Mezőgazdasági múzeum (Kerepesi-ut 72.) d. e. 9-10 óráig.

A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) Nyitva délelőtt 9—11 óráig. Belépődíj 1 korona. Nyitandó könyvtárak zárva vannak. Egyetem fiúiskolái az Üllői-úton délelőtt 7 órától 12 óráig é. u. 3 órától 8 óráig.

A fődorosi könyvtár (Károlyi-kört 28.) mindnapon nyitva van, köznapokon délelőtt 9—11, vasár- és ünneppokon 9—12-ig.

A kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap 10-től 6-ig 2-ig.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatószék, kereskedelmi szakkönyvtára, tudakosó-osztálya és keleti miniatúra V. kerület Váci-kört 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. Házai termékek Állandó kiállítás és kereskedelemörténet-gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üz-

letvevődség áruháziakat is esziközöl) a városligeti ipar csarnokában (vasár és ünneppokon is) nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kiendeltségek központi üzletvezetése (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-kört 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, július 17.

Hazánkban csakis Erdély déli részéből jelentettek zivataros esőt, a hőmérséklet pedig jóval a normális felett van. Anglia felől a depresszió kifejlődött és egyidejűleg Európa nyugati felében a barometrom jelentékenyen süllyedt, a magra nyomás pedig Közép-Eurózágot borítja. Európában az idő igen meleg. Zivatros esők előfordultak Németország nyugati részén, meg Franciaországban. Kildás: Meleg idő várható, helyenkint — főleg az ország nyugati felében — zivatros esőkkel.

Vizállás.

	Jul. 16. 17.	Jul. 16. 17.	Jul. 16. 17.
Zna Duna	Schleding 5.39 0.12	Tisza	M-Szilgy 0.33 0.56
	Passau 3.07 0. —		Tokháza 0.74 0.55
	Linz 2.46 0. —		V-Nagyeny 2.04 1.48
	Bécs 1.44 1.05		Tokaj 3.70 3.33
	Komárom 5.54 5.32		Tisza-Püred 4.42 4.14
	Budapest 4.07 5.72		Szolnok 4.19 4.81
	Fais 5.74 6.22		Csanádapálya 4.41 4.09
	Mohács 5.00 5.40		Török-Bocsa 3.48 3.08
	Gombos 4.68 4.91		Titól 4.20 4.16
	Tyrdik 3.41 8.69		Ócsa 4.82 3.70
	Fancsova 3.19 3.27		Óbuda 0.60 3.70
	Orsova 3.62 8.58		Budafok Zemplén 3.46 2.76
	Magyarfalva 3.12 3.23		Sajo Zemplén 2.42 2.39
	Záhony 5.28 1.39		Erdőd H-Nemeth 1.01 0.49
	Troncsán 1.17 1.09		Borettyó Margita 0.15 0.12
	Szered 1.18 1.64		B-Ujfalva 0.01 0.62
	Sz-Zoltárd 0.10 0.10		Causca 0.25 0.15
	Egyri 0.18 0.18		N-Várd 0.21 0.16
	Győr 0.44 4.12		Belenyos 0.23 0.84
	Pécs 1.20 1.15		Tenke 0.38 0.28
	Zákány 0.30 0.37		Gurabony 0.48 0.64
	Bárca 0.19 0.02		Borosjenő 0.13 0.49
	Eszék 3.12 2.16		Békes 2.08 2.20
	M-N-Szerdah. 2.11 6.00		Arad 1.20 0.53
	Szatmár 3.12 3.23		Gy-Fehérvár 1.18 0.50
	Szilcs 0.25 0.40		Branycsok 1.00 1.60
	Mitrovica 3.04 3.31		Rohorán 0. — 0. —
	Dees 0.28 0.32		Arad 3.04 2.40
	Szatmár 1.49 0.23		Makó 3.04 2.40
	Kraenna N-Majtány 1. — 1.16		Temes K-Kostály 1.44 1.36
	Latorca Munkács 0.36 0.39		Hegya Kisvölgy 1.16 1.13
	Homonna 0.36 0.39		Temesvári 0.41 0.57
	Ugocsa 0.36 0.39		Becskerek 1.08 0.88

Kataphorese

Uj gyógymód!
Főlélmulhatatlan gyógyhatásu
IDEG-, NEMI-,
bőr-, vérbetegségek, bujakóros (siphilis) betegségek, önfertőzés utó-bajai és férfini gyengeségi állapotok, impotentia gyökeres gyógyítására. Tapasztalt radikális és gyors eredmények folytán honorárium teljes gyógyszer után fizethető. Elsőrendű intézet mintaszertű gyógytermelvei.

BUDAPEST,
Teréz-kört 44., I. em.
Dr. Mitzger Tivadar

személyes vezetése alatt nyitva egész nap. Levelekre díjtalanul válasz.

Nincs többé **székrekedés** megérdemelt azt az én haktár: Bécs, XVIII. Lundenburg-gasse 46. Prospectus ingyen. Probarendelés 12 drb 3 k. bérn. utánvétel. **huss-kalácsom.**

Nyári lakásokban

egy a betegpótlásra, valamint az egészség fenntartására a Guttmann-féle szabadalmazott, légmentesen elzárható szoba-csövek, csőcsatlók és póta de chambre nélkülözhetetlenek.

A monarchia legnagyobb üzlete ezen kőbányán.
Csolet-papír, papír-székonyák, bidei, egészségügyi képeslapok stb.

Guttmann L. Budapest
cs. és kir. szab. csöletgyár
IV. Városház-utca 2.
Kossuth Lajos-u. sarkán.

Az osztrák-magyar THERMOPHOR-váltót vezeképváltóval.

Képes ár-jegyzék ingyen és bérmentve. **Valódi csak az utánszokott!**
Övököljünk az utánszokott!

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható 26 éven át szerzett kórházi és magánorvosi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDACSY
v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Biztos sikerrel rövid idő alatt gyógyít; huzcs-folyást, hólyagbajt, sebeket, syphilist, bőrbajokat, elgyengült férfierőt, idősebeknél is electro Massage vagy Psychronom által. Önfertőzést és annak utóbjait: ideg- és háterginobajt és minden női bajokat.

— Rendel: 9 órától 4-ig és este 7—8-ig. —
Budapesten, Kigyó-utca 5.
Clotild-palota (I. emelet).
Átjáró ház. — Lift használat.
Levelekre válaszol, gyógyszerokről gondoskodik.
Levél útján is biztos gyógyszeriker.

E napokban hagyja el a sejtét: **„Bizalmas Barát”**
című műveccské, mely mindennél férs- és női nemibajokban kelletlenül utat mutat. Kapható a szerzőnél: (Dr. Kajdacsy József). Ára csak 1 kor. Vidéki megrendelésre 20 fillérről drágábbak

Ezen specialista legjobban ajánlható szerfelett gazdag tapasztalatai alapján, melyeket a kórház egészségügyi és bujakóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

Dr. FABINYI
specialista nemi bajokban emeritált kórházi orvos

gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít a rendes foglalkozás megzavarása nélkül mindennapi

titkos betegséget
(huzcs-folyást, sebeket, syphilist és önfertőzésből támadt idegbajokat).

Megelő az eredmény FÉRFIÜGYENEGESÉGNEL (IMPOTENCIA) még öreg-egyeknél is.
Biztos siker folytán honorárium utólag is fizethető.

Levelekre díjtalanul válasz; kivánata gyógyszerokról.
Rendelés délelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.
Budapesten, Erzsébet-kört 12. sz.
Félemet: bejárát a lépcsőnél. Külön váróterem

3.95 (rt egy finom metszett üvegkészt, mely a következő 41 daraból áll és p.: 12 drb vizes-, 12 boros-, 6 illóolaj-, 1 vizes-, 1 boros-, 1 illóolaj-, 1 leamergető, 6 esmeresztyár és 1 gyümölcs-alvany. Legfinomabb kivitelben 1 ritka darab. Meg nem felelő ár viszonylatában, a pénz visszafizetés. Lakás: 30. számú, a Nádor utca fel. Rendelés a vasuti állomáson megjelölés. Böhm J., Budapest. VI., Hunyvádi-kerület. tér 1. szám.

MAGYAR

orvosi műszertár
Budapest, VII., Kerepesi-ut 32., a Rökös-közzel szembe, páratlanok a maguk nemében, bizonyos fekvés, nem okoz nyomást, gummitöltés, kis polétával a legnagyobb sűrű is elzárható. — Tessék prospektust kérni.
műfűzők, haskötők, egyenesartók, támpégek, gumi-harinyák, jótállás mellett legpontosabban és legolcsóbban készülnek.
és hálhólyag-különlegességek, valódi francia gyártmány, 2—12 kor-ig tucattja, rövid Capottek 4-től 10 kor-ig tucattja, női övszer, pess. oclus, orvosi rendelőre, 3—6 kor. darabja. Diana-öv havibaj-kötélek, 3—7 kor. drbjja.

20 kor. megrendelésnél 20% engedmény.
Betegtoló-szék
és az összes fertőző jellegű betegségekben kaphatók. Nagy képes ábragyűjtemény diszcreten, ingyen és bérmentve.
A vörös keresztre üyéljünk.

FERFIK ÉS NŐKNEK

egmáskosabb bizony és idős férfiaknál befocskendezés nélkül a legbiztosabb gyógyszernek a **„Sanid labdacok”** bizonyultak. Egy doboz 100 labdacból áll és pontos használati utasítással 6 kor. Vidéki utasítás mellé utasítást küld a szerzőnél: (Dr. Kajdacsy József). Ára csak 1 kor. Vidéki megrendelésre 20 fillérről drágábbak

Magyar Királyi gyógszertár
Budapest, V., Marokkó-utca 3/a sz. (Erzsébet ter szék.)

Uj! „Auto Vaginal Spray”! Uj!
legbiztosabb és legkényelmesebb női különlegesség, ára kor. 15.—
Diana-öv (havibaj-kötés) haskötők.
Gumi görse-harinyák, feccenkötők, irritátorok, bidei, szobahigiénia, a legújabb árk mellé.
Figyelemre méltó! Legjobb és kir. szakt. Kalfi-féle sűrűtöltő, pneumatikus gumi-nyomlap, a legkülönlegesebb esernemű! Legjobb képes árjegyzékkel, zárt borítékban, titoktartással együtt.

KELETI J. orvos-széki mű- és Budapest, IV., Koronaherceg-ut 17.
A hirdetés hiteltökés gumiáru rendeléséknél 20 százalék árkedvezményben részesülnek!

Színházak, szórakozó helyek.

FŐVÁROSI NYARI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1903. július hó 18-án.
Szirmai Imre és Kiss Mihály m. v.
Ejelli menedékhely.
Jelenetek a mélységből 4 felvonásban. Irta Gorkij.
Kezdeté 7 1/2 órakor.

VAROSLIGETI NYARI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1903. július hó 18-án.
Ujházi Ede vendégfellépéssel.
A lengyel zsidó.
Színmű 3 felvonásban.
Kezdeté 7 1/2 órakor.

Ős-Budavára

Nyitva d. u. 6 óráig reggel 4 óráig.
Ma szombat, július 18-án.
Nagy nyári jelmez-ünnepély
Gyönyörű díszfelvonás különféle jelmezekkel.
Ejelli 12 órakor a tündérváltó alakított mesebóval.
Nagyszabású jelmezball és cake-walk verseny,
a verseny a The Georgia Picanninies népcsoport,
rendezi. A legjobb cake-walk táncos egy órási törté-
kép ajándéka.
A nagy varieté-színpadon:
Morcaschani a keleti néb-baritonista. The
Georgia Picanninies.
Miss Ravensberg és az új mosortánci kiváló érdekessége.
Folies Comiques
mulattató magyar és német bohózat és STEINHARDT
az új szülőszínművel.
A 32-ik és a bosnyákzenekarának hangversenye.
Fényes tűzijáték.
Relpés díj 1 koronára.
Kedvezményes jegyek 40 fillér ráfizetéssel átvényesek.

Szimfonia hangverseny.

Prof. Wieschendorf H. karmester.
Szombat, 1903. július 18-án.
Előadás a Szt-Lukácsfürdő dunaparti nagyvendéglőjében
I. Teresia-induló
II. „Hunyady László” nyitány
III. „Szivhangok” polka-mazur
IV. Fantázia a „Proféta” c. operából
V. „Tanzhátás”-nyitány
VI. „Mészák a bícsi erdőből”, keringő
VII. Fantázia harsónára
VIII. Paraphrasis a „Loreley” c. dalra
IX. „Egy este Bismarck”, egyváltó
X. „Ünnepi-nyitány”
XI. „Cigányjáték” hegedű-solo
XII. „Traviata”-fantázia
XIII. „Kisvárosi-mesék”, keringő
XIV. Két magyar tánc 5. és 6. sz.
Szikla
Eckel
Mosshammer
Meyerbeer
Wagner
Strauss
Beriot
Nesvadba
Schütz
Lasson
Sarasate
Verdi
Wieschendorf
Brahms

A Hecht-Bankház szerencsége

1903. július 1-én
40000 koronát
nyertek Hecht-Bankháznál
részletfizetésre vásárolt
oszt. vör.-ker. sorjegygyel.
Augusztus 1-én lesz az
olasz vörös ker.-sorsjegyek
huzása.
Főnyeremény:
20.000 líra aranyban.
2 drb 36 havi 2 korona
88 fill. részletfizetésre, 5
drb 36 havi 7 kor. 20 fill.
részletfizetésre. Két részlet-
fizetésre a harmadik ingyen.
Azonnali játékos. Huzás
után nyerevényjegyeket küld-
ünk. Újra alkalm nyílik rá,
hogy mindenki megpróbálja
szerencséjét a Hecht-Bank-
háznál Budapest. Feren-
czkörtér 6. és Erzsébet-
körtér 32. a hol már sok fő-
nyereményt nyertek.

„DARANYI”
vásznon sportkabát
egyedül tartós és mos-
ható **3 forint.**
Csak nálunk kapható!
KOCH Testvérek
férj-, nő- és
gyermekruhák
BUDAPEST, Károly-körtér 26.

AZ ATHENA EUM r.-t.
kiadásában megjelent:

HÁZASSÁGI PEREK ÉS ELJÁRÁS HÁZASSÁGI PEREKBEN.

Irta; KNORR LAJOS
ügyvéd, ny. táblai bíró, stb.
E könyv egybefoglalja a
házasági perekre vonat-
kozó összes jogszabályokat
ugy, hogy annak nemcsak
a szakember, hanem a per-
tekedő házastársak is hasznát
velethik.
Ára angol vászon-
kötésben 2 koronára.
Kapható az ATHENA EUM
r.-társulatnál (Egyp., VII.
ker., Kerepesi-út 54.) és
minden hazai könyvkeres-
kedésben.

Az egyedül létező val. angol
Szépitőszer
a Balassa-féle valódi angol
UGORKATEJ,
mely azonnal elűvelti minden
széplőt, mofjót, pattan-
ást, bőrtörést, (mitesszer) stb.
és az arcunkat friss üdöséget,
fatalességet kölcsönöz.
1 üveg Ár 2 k. Ehhez egykoraszapon 1 kor., poudre 2 kor.
Főzetéskül: Balassa Kornél gyógyszerész, Temesvár.
Kapható minden gyógyszerárban. Főraktár Budapeston:
Török József gyógytárában, Király-u. 12 és Andrássy-u. 25.

Schmidt M.
szíjgyártó, nyerges és bőrdísz-
Budapest, VIII., Kerepesi-út 25. sz.
Kocsi és lovasági-szerszámok
Mindennemű utazóbőröndök.
Megrendelések és javítások pontosan
és jutányosan eszközöltetnek.

Szekérponyvákat
kittűnő minőségben a legelőcsőbb gyé-
ri áron, a rendelés beérkezése nap-
ján szállíthat FISCHER J.-cég és
ponygyártása, Budapest, V. Nádor-
utca 31-33. Alapították: 1882. Elis-
mert legszolidabb kiszolgálás.

Ideal

IRÓGÉP

azonnal és állandóan látható írással. Tizedes rova-
tóissal. Prospektusát és írásmintákat küldünk:
Schott H. és Donnáth
Budapest, VII., Erzsébet-körtér I. szám.

Legszébb Legjobb Legelőcsőbb
PAP, PAP, PAP

1 kivehető matracocsi	10.-	1 uccsi sodrony ágyból	6.-
1 rongy paplan	1.50	1 kengyerű matrac	4.50
1 pruma	2.50	1 mosár	6.-
1 csacsi paplan	8.40	1 alvókápoló függöny	3.-
1 szőnyeg	8.50	1 k. k. k.	1.50
1 szőnyeg csacsi	4.50	1 k. gyoln	4.50
1 selyem alvás paplan	8.50	2 ág. 1 szallalított bouret	5.50
1 fodros selyem alv. papl.	13.50	1 nagy szobaszőnyeg	12.-
1 jó vászon paplan lepedő	2.-	1 nagy szobaszőnyeg	2.50
1 ág. 1 szallalított bouret	1.30	1 nagy szobaszőnyeg	2.50
1 finális ágytakaró pokróc	2.50	1 ágyléke I.	0.55
1 gyapj	6.50	1 paperty ágyléke	1.50
1 jó lepedő	1.50	1 mit. jó futószőnyeg	40.-
1 toll pokróc	4.60	1 k. k. k.	1.75
1 szép fali szőnyeg	7.50		

GICHNER JANOS
paplan, matrac, és kárpitosáru gyáros, szőnyeg, függöny, vas-
butor stb. nagy raktára
Budapest, VII., Erzsébet-körtér 20.
Árjegyzéket kívánárra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki meg-
rendelések pontosan eszközöltetnek, nem tartó árak kifizetésig
nek. VAGY A PÉNZ VIZSÁGÁIG.

D. Fèvre-féle szódavizkészítő-gép,
mellyel bárki folyton, könnyen, legtisztább, friss, egészséges és olcsó kel-
lemes **üdítő italokat**, szódavizet, mesterséges ásványvizet, bármilyen gyümölcs-
szörp-gazt, kefir, (szénasavas tej), szénsavas hideg teát (nyáron megbetegülhetetlen
egészséges, hűtő ital), pezsgőbort, pezsgőlimonádét, spriczeret stb. **Készíthet.**
A szénsav vegyítésa. A kezelés egyszerű, kényelmes. Orvosok által rendeltetik.
6 12 18 24 30 decziliter tart.
6.- 8.- 10.- 12.- 14.- frt.
A készítéshez szükséges kitiűnő minőségű borkősavat, 500 grm. és szódabikarbonát
600 grm. tartalmazó csomag ár **frt 1.70.**
E. THESSIER Páris, a valódi Fèvre-féle szódavizkészítők egyedüli készítője.
Egyedüli főraktár Magyarországon:
Kertész Tódornál
Budapest, IV., Kristóf-tér nagyban és egyenként. Árjegyzéket kívánárra ingyen és bérmentve.

UJDONSÁG! **UJDONSÁG!**
= Eppen most jelent meg =
Theisz—Matskássy
FRANCZIA-MAGYAR
és
MAGYAR-FRANCZIA
SZÓTÁRA.
I. rész. Francia-Magyar szótár
Dr. Theisz Gyulától. **Ára 5 kor.**
II. rész. Magyar-Francia szótár
Matskássy Józseftől. **Sajtó alatt.**
Ezen szótár megjelenésével régóta érzett hiány pótló.
Gazdag szókincsben, föltöltve az eddig használt-
ban levő külföldi szótárakat, meri magyar viszonyok-
hoz van alkalmazva, vizta nyomása, sajtóhibamentes
szövege előnyt biztosít számára az eddig megjelent
magyar-francia szótárak felett. A szótár II. része
sajtó alatt van.
Megrendelhető a kiadónál:
LAMPEL R. (Wodianer F. és Fiai)
es. és kir. udvari könyvkereskedésben
BUDAPEST, VI., Andrássy-ut 21. sz. alatt.

Szépirodalmi ujdonságok:
A boldogasszony dervise és egyéb elbeszélések. Irta **Tóth Béla.** Két köt. ára 2 kor.
A csicsa. Bácskai históriák. Irta **Zsedényi Aladár.** —
Ára 2 kor.
**Apró történetek a nagyvilág-
ból.** Irta **M. Hrabovszky**
Julia. Ára 2 kor.
A rabszolgák. Dráma. Irta
Palágyi Lajos. A M. Tud.
Akadémia által a Karátsonyi-
juttalommal kiűntetett mű.
Ára 1 kor. 60 fill.
Besztercei diákok. Regény
3 kötetben. Irta **Werner**
Gyula. — Ára egy kötetben
füzve 4 kor. 80 fill.
Déli fjordok. Dalmácia
álomképekben. Irta **iff.**
Hegedűs Sándor. Képekkel.
Ára 3 kor.
Don Juan. Irta **Pekár Gyula.**
Ára 3 kor.
**Egy görbe nap. Énekes bo-
hóza** 3 felvonásban, tán-
czokkal. Irta **Csicseri Bors**
és **Társ.** Ára 2 kor.
Élőképek. — Elbeszélések.
— Irta **Bársony István.**
Ára 2 kor.
Isten felé. Költemények. Irta
Endrődi Sándor. Ára füzve
3 kor., diszkötésben 6 kor.
Kakukfűvek. Költemények.
Irta **Czöbel Minka.** —
Endrődi Sándor előszavával.
Ára díszes brokát vászon-
kötésben 6 kor.
Lában úr könnyei és egyéb
elbeszélések. Irta **Abrányi**
Emil. Ára 2 kor.
Magunkról. — Elbeszélések.
Irta **Tutsek Anna.** Ára
vászonkötésben 1 kor.
Reviczky Gyula összes köl-
teményei. Rendezte **Ko-
roda Pál.** Ára szép vászon-
kötésben 3 kor.
Szívárvány. Tárcaék. Irta
Hock János. Ára 3-20 kor.
Titánia. (Ujdonság.) Vers-
kötet. Irta **Martos Ferencz.**
Ára diszkötésben ... 4 kor.
Vándorok. Elbeszélések. Irta
Kabos Ede. Egy vaskos
vászonkötésben 2 kor.
**Virányoslak. A jégvirág ha-
zája.** Két elbeszélés. Irta
Kvassainé Kún Melanie. Ára
vászonkötésben 1 kor.
Vizen és szárazon. — Irta
Porzó. Dr. Agai Adolf.
Két köt. ára 12 kor.

Mindezek a könyvek az ATHENA EUM irod. és nyomdai r.-társ.
kiadásában Budapestben, VII., Kerepesi-út 54. jelentek meg
és egy ott, mint minden hazai könyvkereskedésben kaphatók.

